

Mariana Brăescu

Profesor de ... admitere

comedie în trei acte

CARPATHIA PRESS - 2005

CARPATHIA PRESS, 2005

str. Ciprian Porumbescu nr. 10, București, cod 010652

E-mail: carpathia@k.ro

Tel/fax: 021-317.01.14

ISBN: 973-86949-8-1

Colecția „**Rampa**“ este inițiată și îngrijită de *dr.Artur Silvestri*

Coperta: *arh.Mugur Kreiss*

Tehnoredactare: *ing.Diana Șuică*

Tipar: Evenimentul Românesc – Tipogrup Press

PERSONAJELE

Tudor Neamțu- inginer, șeful unei importante podgorii din Moldova

Tudorel Neamțu – fiul, elev în pragul admiterii la Facultate

Moș Costică – viticultor

Actrița

Cîntărețul

Criticul

ACTUL I

Întreaga acțiune se petrece într-o podgorie cu tradiție; cadrul este, mai precis, crama de protocol organizată după modelul unei vechi crame domnești. Inginerul Neamțu este un excelent viticultor dar un foarte slab băutor; o gazdă caldă, primitoare, iubitoare de lume luminată, tatăl unui băiat aflat în pragul absolvirii liceului și al admiterii la Facultate.

O masă mare, cu scaune înalte, de lemn, iar în jur – sfeșnice pentru crearea atmosferei: pe masă, cupe metalice cu picior. Intră în scenă bătrînul cu mai multe sticle de vin în brațe. Le așează; aranjează apoi cupele pentru vin, aprinde lumînările în sfeșnice, mai șterge praful, o pată. Cînd termină pregătirile își scoate căciula pentru o clipă, se șterge de transpirație și, apoi, ca o concluzie, decretează:

MOȘ COSTICĂ (solemn, dar cu un puternic accent moldovenesc): Arta iaste un templu. (Pauză, apoi intrigat) Dară templul ce e, bre?! (Nu-i rămîne timp să se mire, pentru că afară se aud glasuri insistente, claxoane, chemări, zarvă. Pătrund în scenă, aproape deodată, Cîntărețul, Actrița, Criticul și, sincer bucuroși, Tudor Neamțu).

CÎNTĂREȚUL (Intră cîntînd din opereta „Soarele Londrei”): Un ne-bun...

TUDOR NEAMȚU (emoționat): Poftiți, vă rog să poftiți.

ACTRIȚA (*Îi barează, lateral, drumul*): Bucuroși de oaspeți?

TUDOR NEAMȚU (*fericit*): Tare bucuroși. Noi în pustietățile astea, n-avem sărbătoare mai mare decât musafirii-artiști.

CÎNTĂREȚUL (*reia*): Un ne-bun...

CRITICUL (*se autocompătimește*): Ce vă pasă? La dumneavoastră e sărbătoare dar noi muncim, ne documentăm. (*Face câțiva pași către o fereastră*) Ce răsărit! Sau ce apus! Ce splendoare! Cețurile Nordului! Sau ale Sudului! Ce contează... E sublimul. (*Rămîne în extaz*).

CÎNTĂREȚUL (*din nou*): Un nebun ...

ACTRIȚA (*recitînd*): „Aprinsă stea! Statornic vreau, ca tine, / Să fiu; nu singură-n al nopții miez...”

TUDOR NEAMȚU: Pofțiți. Moș Costică, adu vin, mai bine să fie mai mult decât să ne facem de rîs. (*la o parte, lui Moș Costică*): I-am adus pe cei mai mari artiști de la județ. (*către oaspeți*) Să se ocupe puțin de Tudorel. Sărbătorim sosirea distinșilor oaspeți. (*Moș Costică iese grăbit*).

CRITICUL: Vă rog să sărbătoriți, nu vă deranjam.

MOȘ COSTICĂ (*gîfind, intră cu brațele pline de sticle*): Apoi, noi sărbătorim! Petrecem! Dumneavoastră vedeți-vă de treabă, munciți.

CRITICUL: Muncim, ne documentăm. Înființăm un cenaclu.

CÎNTĂREȚUL: Căutăm talente.

ACTRIȚA (*polemică, alintată*): Descoperim talente!

TUDOR NEAMȚU: Păi, pe-aici talente mai puțin, dar cîte unul s-ar putea să găsiți. Cît despre vin, acesta este din belșug.

CRITICUL: Bun și vinul. S-a adjudecat.

CÎNTĂREȚUL (*reia cîntecul*): Un nebun...

MOȘ COSTICĂ (*îl avertizează*): Degeaba căutați mata din aiștia că n-avem nici unul.

CÎNTĂREȚUL (*amuzîndu-se, continuă*): ... A spus o vorbă mare. / Cînd nu ai / Nimic în buzunare / Ești mai bogat...

MOȘ COSTICĂ (*Îl urmărește atent și concluzionează*): Apăi chiar că era nebun, săracul!

CÎNTĂREȚUL (*curtenitor, sărută mîna Actriței, continuînd*): ...Ești mai bogat / Fiindcă poți visa / Și-n visele fugare / Lumea e a ta...

ACTRIȚA (*protestează, răsfățându-se*): Încă nu vreau lumea. Vreau un pahar căci mor de sete!

TUDOR NEAMȚU (*săritor, oferă fiecăruia pahare*): Tocmai la noi, domniță? Ne-am face de rușine definitiv. Încă o dată, bine ați venit! (*ciocnește cu fiecare*)

CRITICUL (*ciocnește curtenitor cu Actrița*): Și împlinirea unui gând (*Replică aluzivă care-l deranjează pe Cîntăreț*)

CÎNTĂREȚUL (*la fel*): Împlinirea gândurilor, dar nu la toți!

ACTRIȚA (*scoate un țipăt brusc*): Aaa! Otravă! Eu cupa de otravă voi bea pînă la fund. (*Bea paharul dintr-o singură înghițitură*) Romeo este mort.

MOȘ COSTICĂ (*bănuitor*): Duduie, ce spui mata? Otravă d-aista și Ștefan cel Mare a băut. El a băut și la turci nu le-o priit. He, he, he... (*ride*).

TUDOR NEAMȚU (*solemn*): Moș Costică ia credința!

MOȘ COSTICĂ (*bucuros de propunere*): Domn' inginer, ieu credință de cîte ori vreți. Hai noroc! (*Dă să bea, dar e întrerupt de strigătul Criticului*).

CRITICUL (*țipăt*): Nu! Nu e vin! (*transpus*) E lumină! Cum poți să bei lumina?! (*Ține paharul în lumină*) Un curcubeu topit într-o rază de soare!

MOȘ COSTICĂ: Beți mata curcubeul ăsta că are cînșpe ani!

CÎNTĂREȚUL (*cîntînd*): ... Și lumea e a ta!

ACTRIȚA (*veselă*): Cincisprezece ani? Domn' inginer, va să zică de cincisprezece ani slujești podgoria domnească?

TUDOR NEAMȚU (*foarte bucuros că poate povesti*): Nuuu! Sînt aici de 21 de ani. Direct de la Facultate.

CÎNTĂREȚUL: Dar nu sînteți în singurătate. Artiștii vă preferă.

ACTRIȚA: Unii vă adoră.

TUDOR NEAMȚU: Drept să vă spun, ne bucurăm de prețuire. Pe aici s-au pictat tablouri, poezii au scris și ne-am văzut chiar și la ziar.

CÎNTĂREȚUL: Este o muncă sublimă... Sînteți sublimi...

MOȘ COSTICĂ: Vă mulțumim dar nu sîntem noi din aceia ci ziceți dumneavoastră. Noi sîntem podgoreni.

CÎNTĂREȚUL (*revoltat, se adresează lui Moș Costică*): Citoyen!
Îl frecvențezi pe Fûseli?

MOȘ COSTICĂ (*bănuitor*): Ceee??

CÎNTĂREȚUL: Dar am o dicție perfectă. (*silabisind*) Fû-se-lli
(*către Cîntăreț*) Vezi, prietene? Eu ți-am spus, poporul este ținut prea
departe de universal! E o eroare! O eroare criminală.

ACTRIȚA (*se alintă*): Și care-i crima, maestre?

CRITICUL (*acuzator, arată spre Moș Costică*): Iată!

MOȘ COSTICĂ (*încearcă să se dezvinovățească*): Fiți oameni
cumsecade, ce crimă? Eu nu tai un pui de găină! (*încearcă să le re-
cîștigue bunăvoința*) Dacă vreți, mai ieu o credință.

CRITICUL (*despre Moș Costică*): A pierdut încrederea în cris-
talul incoruptibil al antichității. Fûseli a avut curajul ca în anii de
glorie ai neoclasicismului să compare coleopterele și lepidopterele
cu eroii homerici.

MOȘ COSTICĂ (*nu înțelege nimic, dar fluieră admirativ*)

CRITICUL (*către Moș Costică*): Știi, dumneata, citoyen, ce ope-
ră desăvîrșești?

MOȘ COSTICĂ (*încurcat*): Da' ce operă să mai săvîrșesc și eu?

CRITICUL (*cu emfază*): Vezi? „Mormîntul oamenilor mari e
universul întreg!” Perikles.

MOȘ COSTICĂ (*modest*): Eu și baba me' îl avem la Dioche-
ții din deal. Ne-am făcut și cruci de ciment. Să fie!

TUDOR NEAMȚU (*vrea să se retragă*): Vă rog să mă scuzați.
La noi tot timpul este cîte ceva de făcut. Dar pe dumneavoastră
vă rog să vă documentați și fără mine în voia cea bună. Vi-l las pe
Moș Costică, adjunctul meu în toate problemele și de documen-
tare și de protocol.

ACTRIȚA (*il reține, alintată*): Domn' inginer, credința nu se
bea prin adjuncti! (*ridică paharul să ciocnească*)

TUDOR NEAMȚU (*ciocnește cu actrița și cu ceilalți musafiri*) Din
păcate, domniță, asta numai prin adjuncti o fac. Am așa o alergie
la struguri lichizi că nu-mi mai trece cu nici un medicament. Nu-mi
prieste.

ACTRIȚA: O, păi e un paradox nemaîntîlnit. Dumneavoa-
stră faceți vinul și tocmai dumneavoastră nu-l puteți bea?

CÎNTĂREȚUL (*deziluzionat*): Atunci, cum ați intrat la viticultură?

TUDOR NEAMȚU (*e un subiect care-i place*): Cu zece.

ACTRIȚA: Cum așa?

TUDOR NEAMȚU (*cu mare poftă de-a povesti*): „Te rog să ne scuzi, băiete – mi-au zis profesorii din comisie – dar mai mult de zece nu-ți putem da. Nu ne permite regulamentul”. Și acum încă o dată, mă scuzați, plec puțin dar mă reîntorc. (*Iese grăbit, strigat de cineva din culise*).

CRITICUL (*bate din palme*): Frumos! Frumos! „Dragostea de glorie nu îmbătrânește”. (*lui Moș Costică*) Știi cine a spus asta?

MOȘ COSTICĂ (*foarte sigur*): Dumneata.

CRITICUL (*superior, în reverie*): Un antic, moșule, un antic.

MOȘ COSTICĂ: Poate ți-a zis-o matale omul acela, da' mie mi-ai zis-o mata. Te-am auzit bine, că surd nu sînt.

CÎNTĂREȚUL (*îi cîntă Actriței, care se amuză*): „Te voi răpi la noapte / Să știi iubita mea!”

CRITICUL (*gustînd din vin*): „Atena n-a descoperit poate bucuria, dar a descoperit gloria bucuriei”. Domnu' inginer, ca să-l parafralez pe Malraux, n-a aflat bucuria vinului dar știe bine gloria lui!

CÎNTĂREȚUL (*decis*): Vinul este o artă!

ACTRIȚA (*în transă*): Arta este un templu!

MOȘ COSTICĂ (*pe gînduri*): Dară templul ce-o fi acela, bre? (*Nu-i răspunde nimeni, fiecare e preocupat să-și etaleze propriile obsesii artistice cît mai spectaculos.*)

CÎNTĂREȚUL: Vino și tu... ! (*continuă aria*).

CRITICUL: Să închinăm pentru acești bravi citoyeni care au ridicat profesia la rangul de artă.

ACTRIȚA (*ciocnește cu entuziasm, bea paharul tot*): Moș Costică, te proclam artist!

MOȘ COSTICĂ: Numa' dacă sî plătești mai bine. Dacă tund via și mă plătește ca la teatru sînt de acord să fiu și artist.

(*Toată lumea bate din palme, entuziasmată de vorba de duh*): Uraaa! Bravo! Dă-i 'nainte, Moș Costică!

MOȘ COSTICĂ: Ce să zic io înainte, că baba îmi zice dimpotrivă.

ACTRIȚA (*alintată, democrată*): Da' de ce dragă, de ce? Ce-i zici?

MOȘ COSTICĂ (*sincer*): Aș bea un cotnărel! „la să-ți înghiți vorba asta!” Aș trage un pui de somn! Și baba me: „Vai, înghite-ți vorba asta; întii să dai la vite”.

CÎNTĂREȚUL (*cu amicitie*): Ravagiile democrației sexelor. În curînd o să luptăm, Moș Costică, pe baricade, pentru egalitate.

MOȘ COSTICĂ (*serios*): Eu cu mata pe baricade nu mă sui.

CÎNTĂREȚUL (*surprins*): Da' de ce, prietene? Combatem pentru aceeași cauză!

MOȘ COSTICĂ (*îngrijorat, serios*): O fi, nu zic nu, cauza aceeași, dar baba mē îi mai a dracu'!

(*Toți rîd*) Dacă aș fi și eu mai tînăr, ce mi-ar pasă?! Aș combate pe toate baricăzile. Dar cînd treci de șaizăci, nu-ți mai dă mîna. (*trist*) Baba ... e ultima baricadă!

CRITICUL (*emfatic, cu aluzie la Cîntăreț*): Cînd tragedia moare, între ficțiune și viață se instalează confuzia.

ACTRIȚA (*o aluzie neclară*): Sîntem cu toții robii confuziei, nu-i așa, maestre? În mod demonstrativ!

CRITICUL (*se face că nu înțelege și continuă*): Chiar murind, tragedia obsedează conștiințele, le persecută.

ACTRIȚA (*joacă*): A fi sau nu a fi. A avea sau a nu avea.

CRITICUL (*proclamă*): Un oraș fără agora era socotit în antichitate barbar. Dar astăzi? Putem trăi fără agora astăzi? (*Se adresează lui Moș Costică*).

MOȘ COSTICĂ: Nooo... fără ogoare nu se poate. Murim de foame. (*amuzament general*)

CRITICUL (*către Actriță*): Draga mea, ți-am mai spus, acest om posedă un instinct al esențelor remarcabil. Ah, dacă poporul ar fi ținut mai aproape de universal!

CÎNTĂREȚUL (*fredonînd*): Mu-zi-ca! Să vină muzica!

ACTRIȚA (*transpusă*): Teatrul înseamnă oficiere.

CRITICUL (*mesianic*): Artistul este opera, iară opera este artistul!

ACTRIȚA (*cu patetism slav*): Dar sufletul? Ce se întîmplă cu sufletul?

MOȘ COSTICĂ (*se simte dator să fie o gazdă bună*): Pentru suflet, luați mata din curcubeul aista; îi cam vechișor, dar îi mai bun ca tăte. (*Ciocnește cu invitații care se întrerup pentru o clipă din meditații pentru a gusta și aprecia vinul*).

CRITICUL: Moș Costică, ne dăm bătuți; dumneata ne înveți poetica fericirii!

(*O clipă Tudorel Neamțu dă să intre dar apoi, dîndu-și seama că sînt musafiri, încearcă să se retragă discret. Prea tîrziu; oaspeții l-au văzut și intră în alertă*).

CÎNTĂREȚUL: Cineva ne spionează!

CRITICUL: Nicăieri nu mai poți avea liniște. Îți răscolesc sertarele, îți umblă în taine...

MOȘ COSTICĂ (*intrigat*): Unde? Păcatele mele! În buzunare?

CÎNTĂREȚUL (*pornit*): Mai rău! În idei.

CRITICUL: Este inacceptabil! Intolerabil! Fac memoriu la Uniune!

CÎNTĂREȚUL: Mă voi plînge! Ni se strică documentările!

ACTRIȚA (*suavă dar belicoasă*): Moș Costică, nu ai la îndemîna un ciine-lup?

MOȘ COSTICĂ (*împăciuitor și în contrast cu agitația generală foarte calm*): Da di ci, domniță? Ci vă trebuie lupu' aici, lîngă Cotnărel?

ACTRIȚA (*și mai însuflețită*): Să prindem spionii. Să ni-i aducă în gheare. (*Scoate un fluier de arbitru și fluieră prelung. Surpriză, toți încremenesc. Actrița se explică*) Mi-a rămas de cînd am arbitrat Naționalul cu Buftea.

(*Vine în grabă inginerul Neamțu; apoi se va ivi și Tudorel*)

TUDOR NEAMȚU (*alertat, intrigat*): Ce se întîmplă, stimați oaspeți?

ACTRIȚA (*furioasă*): Sîntem spionați!

CRITICUL: ... Terorizați!

CÎNTĂREȚUL: Atacați!

TUDOR NEAMȚU (*intrigat și îngrijorat*): Ce-i?! Ce s-a întîmplat? (*Către Moș Costică*) Cum se poate așa ceva? De ce nu le oferi oaspeților ce le trebuie?

MOȘ COSTICĂ (*placid*): Nu pot.

TUDOR NEAMȚU (*intrigat*): Dar de ce?

MOȘ COSTICĂ (*la fel*): Au trebuință de un câine polițist.

TUDOR NEAMȚU (*mirare prelungă*): De ceee?!

MOȘ COSTICĂ (*la fel*): Ca să-l prindă pe Tudorel.

TUDOR NEAMȚU: Pe Tudorel?! (*Întii nu înțelege, apoi dintr-o dată își dă seama*). O, ooo, Tudorel! Asta era! (*strigă*) Tudorel, dragă, vino, te rog și prezintă-te oaspeților. (*amuzat*) Ce-ai putut să stîr-nești: un uragan într-un pahar de apă.

MOȘ COSTICĂ (*jignit în demnitatea de gazdă*): Mai degrabă de vin.

TUDOREL NEAMȚU (*intră ușor intimidat*): Bună seara. (*Către Actriță*) Săru' mîna.

TOȚI (*acuzator*): Da, el este! L-am recunoscut! Spionul.

TUDOR NEAMȚU (*încearcă să destindă atmosfera*): Am bănuț eu că e o neînțelegere. Stimați oaspeți, vi-l prezint pe fiul meu, Tudorel, elev în pragul bacalaureatului.

TOȚI (*cu dezamăgire*): Aaaa!...

TUDOR NEAMȚU (*mîndru*): Tudorel dragă, avem oaspeți de vază. Marea vedetă de teatru și film!

ACTRIȚA (*îmbunată, se înclină ca pe scenă*)

TUDOR NEAMȚU (*același ton*): Maestrul, critic de artă, de înalt prestigiu!

CRITICUL (*și el condescendent, înclină capul măgulit*)

TUDOR NEAMȚU (*la fel*): Și, desigur, mesagerul muzicii și, mai ales, al Operei.

(*Cîntărețul va schița și el, desigur, gestul de a primi ovațiile*).

TUDOREL NEAMȚU (*copleșit, pe măsură ce se fac prezentările, se retrage, pas cu pas, înapoi*): Vă rog să mă scuzați. Dacă știam nici nu deranjam.

CRITICUL (*condescendent*): Jeune citoyen, fii binevenit. Democrația, dragul meu, este o chestiune de cultură.

CÎNTĂREȚUL (*patetic*): ... de geniu.

ACTRIȚA (*cochetă*): ... și nu în cele din urmă, de farmec personal.

TUDOREL NEAMȚU (*bine crescut*): Vă mulțumesc.

CRITICUL (*măgulit întru totul*): V-am spus eu? Înainte de toate să disociem!

TUDOR NEAMȚU: Îmi cer și eu scuze dacă v-am neglijat. Am contat pe Moș Costică, dar iată cum apare la noi neprevăzutul.

CRITICUL: Prezența acestui fiu ne atrage atenția că scopul este valoarea care se perpetuează.

CÎNTĂREȚUL: Ereditatea este implacabilă. Un tată afon nu poate da ca fiu un bun tenor.

ACTRIȚA (*începe asaltul*): Și destinul, nu uita, are implacabilitatea lui. (*Schimbă tonul*) Tinere, mergi, la teatru?

TUDOREL: Sigur. Știți, ni se dau bilete cu școala...

ACTRIȚA (*mai languros, se adresează lui Tudorel, privindu-l printre gene*): Dar la film? Tot așa, cu școala...?

TUDOREL (*sincer și nescandalizat*): Tot.

ACTRIȚA (*deceționată*): O! Dar este o oroare. (*Se repliază*) Și ai, așa, o vedetă preferată?

TUDOREL (*încurcat, să n-o jignească*): N-aș putea spune... este... acum... mă înțelegeți ...

ACTRIȚA (*complice, dă ezitării un alt înțeles*): Înțeleg. Înțeleg mai bine decât sperii, tinere!

CÎNTĂREȚUL (*vag iritat de atenția pe care Actrița i-o acordă lui Tudorel*): Tinere, dar nu e numai teatrul pe lumea asta. Muzica e cea mai veche artă. Muzica și dansul.

ACTRIȚA (*provocatoare și sfidătoare*): Pardon! Văd că nu prea ai ținare de minte câteodată. De ce dezinformezi tînăra generație? (*către Tudorel*) Cea mai veche artă se profesa în temple... (*pauză semnificativă*)... Curtezanele. Știi?!

CRITICUL (*și el nemulțumit, nu-i dă voie lui Tudorel să răspundă*): Fără ars amandi! (*către Moș Costică*) Nu-i așa, mon vieux?

MOȘ COSTICĂ (*se dezvinovățește*): N-am ars nimica! Grățarelu-i abia pregătit.

TUDOR NEAMȚU (*și el, nemulțumit de începutul de conflict, se agață de această sugestie*): Chiar așa, Moș Costică. Ia-l și pe Tudorel cu dumneata la grătar, ia-l adjunct să iasă o friptură ca lumea.

TUDOREL (*dezinvolt*): Dacă-i sarcină, cu plăcere!

ACTRIȚA (*protestează*): O, nu! Nu fugi și nu căuta „plăcere” în altă parte. Tudorel, n-ai răspuns la întrebare: îți place teatrul?

CÎNTĂREȚUL (*o concurează*): Ce-ți spune muzica, tinere? Melodia? Ritmul? Cîntecul?

MOȘ COSTICĂ (*ușor bine dispus, fredonează*): Să-mi cînți, cobzar bătrîn, cobzar / Să-mi cînți ce știi mai bine!

CÎNTĂREȚUL (*aplaudă, încîntat*): Bravo, Moș Costică, pui punctul pe i. (*continuă cîntecul*)... Că bani ți-oi da, / și vin ți-oi da / și haina de pe mine! Ei, Tudorel, cum stai cu muzica?

TUDOR NEAMȚU (*glumind*): Cu muzica, Tudorel stă bine, muzica stă rău cu Tudorel. I-am strîns chitara, casetofonul îl deschide doar sîmbăta și duminica. Vin examenele și n-are timp!

CÎNTĂREȚUL (*brusc, îl oprește, strigînd ca unei orchestre*): Fals! Fals! Fals! (*alt ton*) Americanul spune: timpul e bani. Italianul îl contrazice: timpul e muzică, iar românul spune ca italianul. Sîntem ginta latină, ce dracu'!

CRITICUL (*adînc filozofic*): Jeune citoyen... meditezi?

TUDOREL (*nu înțelege și plin de respect cere precizări*): Vă rog?

MOȘ COSTICĂ (*din ce în ce mai dezinvolt din cauza vinului pe care-l bea singur, fără să se mai antreneze cu ceilalți*): Adică dacă te duci la meditații. Fii mai sprintar la minte, măi băiete, că secolul nostru se grăbește și tu rămii de căruță.

(*Toată lumea se amuză*).

CRITICUL (*reia, cu condescendență*): Ce-ți spune dumitale acea „viteză a imaginației”?!

TUDOREL: Știți, eu...

TUDOR NEAMȚU (*cu diplomație*): L-ați copleșit pe Tudorel. Dumneavoastră veniți din alte domenii atît de ... atît de ... (*nu-și găsește cuvintele, renunță și concluzionează*) domeniile artei sînt pentru el mai puțin cunoscute.

CRITICUL (*sentențios*): Cînd poporul este ținut departe de universal!...

TUDOR NEAMȚU: Acum să nu credeți c-ar fi chiar sălbatic. Mai se duce la un film, mai citește o carte, ca tot omul. Dar nu prea are el timp.

ACTRIȚA (*din nou la atac*): Și cam cine îți răpește timpul, tinere?

TUDOREL (*sincer și onest*): Bacalaureatul.

ACTRIȚA (*continuă insinuantă*): Doar... bacalaureatul?

TUDOREL (*se corectează*): O, nu. Și admiterea la Facultate.

TUDOR NEAMȚU (*cu grijă părintească*): Mai sînt cîteva luni, timpul zboară...

CRITICUL (*filozofic*): Aventura spiritului în spațiul ideilor...

MOȘ COSTICĂ (*îngrijorat*): Vai de mine, ce spui mata? Dacă o dai pe aventură, îi pune tat'-so' pielea pe băț!

TUDOR NEAMȚU (*la mijloc*): Ei, n-ajugem noi pînă acolo, Moș Costică. Tudorel, doar îl știi, a fost întotdeauna un băiat ascultător.

ACTRIȚA (*insinuant, adresîndu-i-se lui Tudorel*): Chiar ascultător?

MOȘ COSTICĂ (*vede el ce vede și spune mai mult pentru el*): Calul de tînăr se învață la ham. Da' la un ham ca aista s-ar prinde și unu' bătrîn.

CRITICUL (*enervat*): Cîteodată conflictul între generații urmează forme nedialectice.

CÎNTĂREȚUL (*disprețuitor*): Muzica... e mai presus de orice împrejurare!

ACTRIȚA (*aruncă o săgeată otrăvită*): Cînd muzica nu ajunge la „împrejurare” declară că strugurii sînt acri!

CÎNTĂREȚUL (*mimează seninătatea, cîntînd*): Și-am venit la voi la șură / Ano – Lugoiano! / Să mă uit pe sub căciulă / Ano – Lugoiano!

TUDOREL (*ar prefera să plece*): Permiteți-mi să mă retrag, (*glumind*) Moș Costică e adjuncțul tatei, deci eu sînt adjuncțul adjuncțului și am primit o misiune...

ACTRIȚA (*îl oprește categorică*): O, nu! Să pleci! Aceasta nu se mai poate. Eu (*accentuează*) nu te las.

CRITICUL (*ironic*): Jeune citoyen! Intrînd aici impactul cu teatrul s-a produs. (*sarcastic*) Întîlnirea cu această efigie, vie și respirînd (*o arată pe Actriță*) a și devenit la dumneata biografie.

CÎNTĂREȚUL (*insinuant*): Și de biografie nu poți să te desprinzi (*aluzie la Actriță*) cum nu se poate desprinde omul de umbra sa.

MOȘ COSTICĂ (*fără să vrea, o nimerește*): Sau cum nu scap eu de baba mē!

(*Toți rîd. Doar criticul rămîne sobru și nu participă la momentele de amuzament*).

CRITICUL: Bravo! Le vieux a făcut o interesantă extrapolare.

MOȘ COSTICĂ (*se disculpă surprins*): O? N-am făcut nimica, oameni buni!

ACTRIȚA (*veselă*): Așa e, Moș Costică, dumneata n-ai făcut nimica, dar iată, acest tînăr care abia așteaptă s-o șteargă tocmai intenționează...

MOȘ COSTICĂ (*speriat*): Ceva grav?

ACTRIȚA: Foarte grav! Grav de tot. Termină liceul.

TUDOR NEAMȚU (*care asistă plin de încordare*): Ei, s-ajungă băiatul să facă „pozna” aceasta și mai vedem noi.

CRITICUL (*oficiază*): Marile hotărîri se iau în momente scurte, fulgerătoare.

MOȘ COSTICĂ (*atent la discuție, constată bănuitor*): I-auzi. Și după aceea ce mai faci?

CÎNTĂREȚUL (*cu emfază*): Îți urmezi destinul...

MOȘ COSTICĂ (*neconvins, rămîne bănuitor*): Și eu tot... aiașta urmez?

CRITICUL (*solemn*): Mai ales dumneata, Moș Costică. Pentru că dumneata reprezînți extracția poporană. Și colectivitățile, mai mult decît individualitățile, sînt marcate de destin.

MOȘ COSTICĂ (*tace, se uită lung la Critic, apoi resemnat*): Dacă mata zici așa, așa să fie. Îi fi știind ceva, nu degeaba ai atîta carte. Asta se vede după ochelari.

CÎNTĂREȚUL (*înțepătură precisă*): Fii pe pace, moșule, după asta rar se poate vedea ceva!

CRITICUL (*cu superioritate*): Cînd unii nu ajung la sublim...

CÎNTĂREȚUL (*iritat mai tare*): Cum să ajungă, bieții de ei, cînd alții se instalează direct în sublim, imediat ce se nasc și acolo rămîn. Nu-i mai dai jos din sublim cu nici un chip.

MOȘ COSTICĂ (*simte că se îngroașe gluma, reticent, dar plin de importanță*): Mde! În chestia asta nu pot să mă pronunț.

TUDOR NEAMȚU (*găsește momentul prielnic să abată discuția de la această discuție delicată*): Just, Moș Costică. Aici să te abții. Noi cu via, domnii artiști cu arta. Dar ia prezintă-te dumneata cu

un pic de Muscat d' Adda și ai să vezi cum în problema asta obții și asentimentul oaspeților.

ACTRIȚA (*plină de interes*): Ce fel de Muscat?...

TUDOR NEAMȚU: Muscat d' Adda. Viță italiană. La îngheț nu rezistă.

MOȘ COSTICĂ: În pahar nu rezistă, domnu' inginer. Cum îl pui, cum dispăre. De aceea și spui într-una așa: da-da. Că n-ai cum spune nu. Dacă-l guști, tot așa-i dai înainte: da-da, da-da, da-da, da-da...

CÎNTĂREȚUL (*cîntă...: „Chevaliers de la table ronde / Bouvons vin si le vin est bon / S' il est bon. / Oui, oui, oui, oui / S' il est bon / Non, non, non, non” (către Moș Costică)*): Cunoști traducerea, nu-i așa?

MOȘ COSTICĂ (*foarte sigur*): Cum să nu? (și „traduce”, cîntînd, spre hazul oaspeților): Bun e vinul ghiurghiului, la ri ra... ri ra... Cînd îl bei, cu-n om (*schimbă intenționat textul*) ... hazliu! Vin da-da! (*Amuzament general în care se iau gustări aduse de Moș Costică și se apreciază vinul*: Excelent! Nemaipomenit!)

ACTRIȚA (*cu entuziasm*): Moș Costică are dreptate! Chiar e vin „da-da”! Domnu' inginer, treceți pe viță „da-da”.

TUDOR NEAMȚU (*foarte bucuros să vorbească despre profesie*): Noi am trece, domniță, dar nu ne lasă clima.

TUDOREL (*intervine, lăsîndu-și pe această temă timiditatea deoparte*): Muscatul d' Adda cere climă mediteraneeană, ca în țara lui.

TUDOR NEAMȚU (*mîndru de cunoștințele lui Tudorel*): Înghețul îl distruge. De altfel, deși noi l-am vinificat în combinație și cu alte soiuri, desigur, e mai bun pentru struguri de masă.

CÎNTĂREȚUL (*mimează dezgustul*): Struguri de masă? Ce oroare! Ce păcat!

TUDOR NEAMȚU (*îl contrazice glumind cu politețe*): E un păcat, dar nu unul prea mare!

CÎNTĂREȚUL (*reia în românește cîntecul*): Cavaleri ai mesei rotunde / Să bem vin dacă vinu-i bun/

MOȘ COSTICĂ (*foarte serios, îi răspunde*): Îl bem! Ia' mai luați!

TUDOR NEAMȚU (*profesional și însuflețit*): Soiurile pe care noi contăm pentru vin sînt excelente. Dar și soiurile pentru struguri sînt

grozave. Și o să vă documentez imediat (*către Moș Costică*) Moș Costică, ia adu aici Regina.

CRITICUL (*mirat*): Ați spus Regina?!

TUDOR NEAMȚU (*amuzat*): În podgorie nu se poartă democrația. Avem regină!

TUDOREL: Regina viilor este extrem de pretențioasă dar dă niște struguri de masă minunați.

CÎNTĂREȚUL (*accentuează dezamăgirea*): Tot struguri, tot pentru masă?! (*teatral*) Regină, ți-aș închina o odă dar eu prefer strugurii la sticlă. He, he, he!

TUDOR NEAMȚU (*foarte încântat să-și laude soiurile*): Ne lăudăm și cu strugurii la sticlă, maestre. Moș Costică, ia vezi și un B.B. Dar vezi să fie așa, de vreo șaisprezece anișori!

ACTRIȚA (*reacționează prompt*): B.B. de la Busuioacă de Bohotin! B.B.-ul nostru e vedetă mare! Internațională! Celebră ca și Brigitte Bardot.

MOȘ COSTICĂ (*desfăcînd sticla și turnînd în pahare mormăie nedumerit*): Da' ci soi e ăsta „biji-bada”? Că eu n-am mai auzit. O fi pe la dumnealor, pe-acolo, pe la București... (*repetă dus pe gînduri*) Biji-bada, biji-bada. Ce soi o fi ăsta, bre?

CÎNTĂREȚUL: Soi (*ține trei degete strînse de la mîna dreaptă și le sărută răsunător*): mua! (*cîntă*) „Eu aș bea două-trei butoaie / C-o fetiță pe genunchii mei”.

CRITICUL (*se aliază și el ca s-o imite pe Actriță*): Dar din păcate nu e la București sau ca să citez exact (*cîntă și el*) „sur nos genoux”

ACTRIȚA (*ironică, disprețuitoare*): Ce să spun! Că dacă ar fi la București ar fi „la noi”! Bucurați-vă fraților că e la Paris. Aveți e scuză și vă rămîne și onoarea de bărbați fatali nepătată! Dar nu meritați nici o scuză că nu prețuiți valorile naționale.

CRITICUL (*împăciuitorist, îi sărută mîna*): O, chérie, nu ne acuza pe nedrept. Prețuim! Dar, ce vrei, (*băiețește*) aspirăm și noi la universalitate!

ACTRIȚA (*îmbufnată și disprețuitoare*): Aspirați la ce vreți. Mare pagubă din asta nu e. Dar lăsați în pace tînăra generație. (*Către Tudorel*) Tinere, sper că ai destulă personalitate pentru a nu îmbrățișa idealuri cosmopolite!

TUDOREL: Oh, nu... Sînt... selectiv!

ACTRIȚA (*tot insinuant*): Nu voi rămîne la declarații, tinere. Vorba e vorbă, dar să vedem probele de fidelitate. (*Către Tudor Neamțu*) Cu Regina, cu B.B., cu da-da, și ne-ați îndepărtat de Tudorel. Domnu' inginer, ce faceți cu băiatul?

TUDOR NEAMȚU (*în glumă*): Ce-am mai făcut! Îi dau de mîncare, de îmbrăcat, un ban de buzunar...

TUDOREL (*mai destins, face un semn dubitativ cum că banii de buzunar ar fi și nu prea*). Ihm! E loc de mai bine!

ACTRIȚA (*perseverentă*): Nu, domnu' inginer, nu fugiți de răspundere. Am întrebat clar. Ce intenții aveți cu Tudorel?

TUDOR NEAMȚU (*iar glumește, nu vrea să se angajeze serios în discuție*): Intențiile mele? Contează cît au contat și intențiile tatei cînd eram cît Tudorel.

CÎNTĂREȚUL (*intervine cu o replică din opereta „Vînzătorul de păsări”*): Cînd sărmanul tatăl meu/ Era tînăr cum sînt eu...

TUDOR NEAMȚU (*prinde replica și răspunde*): Da, maestre! Cînd tatăl meu, „sărmanul”, era cum sînt eu acum, voia să mă facă profesor și eu am dat la horticultură.

ACTRIȚA: Ei, vedeți?! Un tată poate greși. Consultați-vă în privința aptitudinilor băiatului.

CRITICUL: V-am spus: democrația este o chestiune de cultură...

CÎNTĂREȚUL (*sigur*): ... de geniu...

ACTRIȚA: ... de farmec per-so-nal!: (*subliniază fiecare silabă cu ochii pe Tudorel*).

CRITICUL: L-am putea orienta...

CÎNTĂREȚUL: ... consilia...

ACTRIȚA (*insinuantă*): ... apropia de ideal!

TUDOR NEAMȚU (*încurcat*): Stimați oaspeți, vă rog nu vă deranjați. Sîntem obișnuiți și așa e firesc să fim noi la dispoziția artiștilor. Cum putem, modest. Să vă creem un moment de destindere pe lîngă momentul de documentare.

CRITICUL (*reia*): Cum ne-am putea destinde cînd valoarea are de luptat cu atîtea prejudecăți...

CÎNTĂREȚUL: Și, apoi, experiența unui tînăr este foarte redusă...

ACTRIȚA: Dar posibilitățile ei de extindere sînt nelimitate. (*tonică*) Chiar și infinitul are un început!

CRITICUL (*dezolat*): N-are! Asta ți-am mai spus-o, chérie. Despre infinit două lucruri trebuie știute: n-are început și nici sfîrșit.

ACTRIȚA (*nu se complexează dintr-atît*): Sfîrșitul, maestre, voia dumneavoastră; „n-are”, nu mă interesează. Cît privește însă începutul, aici e de domeniul meu și dacă eu spun că are, are! Domnu’ inginer, v-am spus: căutăm talente. Am găsit talentul chiar și acolo unde ne așteptam mai puțin: Tudorel are prezență scenică.

CÎNTĂREȚUL: Foarte talentat, Tudorel, e adevărat. Cîntă la chitară, are voce, are o structură muzicală.

CRITICUL (*același joc*): Prezență scenică, e adevărat, Tudorel are. Are și o structură muzicală și chiar cunoștințe în domeniu. Dar regina, dragele noastre gazde, regina artelor este critica!

CÎNTĂREȚUL: Domnu’ inginer, nu vreți să vă vedeți băiatul cîntăreț? Turnee, bisuri, discuri.

TUDOR NEAMȚU (*il tentează propunerea*): N-ar fi rău. N-am avut pe nimeni în familie artist.

CÎNTĂREȚUL: Un prinț al operetei!

ACTRIȚA (*furioasă*): Ce să zic! (*imită*) „Figaro-n sus! Figaro-n jos”. Atîta farmec personal să se piardă în efemeritatea muzicii!

CRITICUL: Cultura înainte de toate. Ea nu se pierde, ca vocea, nu dispăre cu tinerețea...

ACTRIȚA: Să candideze la critică toți sîsîiții, în scris tot nu se vede.

TUDOR NEAMȚU (*aproape convins*): Critic?! Ar fi o mare realizare!

ACTRIȚA (*decisă*): Teatrul nu poate să piardă exemplarele superbe pe care rar le dă omenirea. Eu spun despre Tudorel ce-a spus Mae West cînd l-a văzut pe Gary Cooper: „Dacă această creatură știe să vorbească, îl fac actor”.

TUDOR NEAMȚU (*tentat*): Actor?!

ACTRIȚA: Actor! Eu n-o să permit pierderea unui valoros exemplar pentru artă, pentru teatru!

CRITICUL (*cu ranchiună*): O pierdere artistică? (*insinuant*) Sută la sută artistică?!

ACTRIȚA (*trufașă*): Procentul îl stabilesc eu. Și dacă eu (*subliniez*) vreau, nu renunț nici pentru unu la sută!

CRITICUL: Nu ai voie să deturnez o carieră destinată inefabilului numai pentru vanitatea (*face o pauză*) inițierii acestui tânăr inocent...

ACTRIȚA (*furioasă*): Inocent?! Ei bine, dragul meu, deși vrei să mă jignești, n-o poți face. Teatrul este dincolo de bine și de rău. Frumusețea... nu poate fi nici pură, nici maculată. Frumusețea și teatrul sînt absolute. Deasupra acestor pămîntene bănuieli (*tonul ei devine mesianic*), dincolo de bine și de rău (*patetic*) Tudorel, tu știi că ești, că noi sîntem dincolo de bine sau de rău?

CRITICUL (*furios, o imită*): „Dincolo de bine și de rău”! O, Doamne, dacă scriitorul n-ar crea cuvîntul, voi, biete marionete, n-ați exista! La început de tot a fost cuvîntul... Cine mai știe astăzi, cine-și mai amintește de lungul șir de comedianți și comediantе care au îmbrăcat nume mari? Armatele care au jucat Hamlet, batalioanele de fecioare care au întruchipat Ofelii, puhoaiile de juni actori care au tras pe ei ca pe o cagulă destinul trist al lui Romeo și Julieta?

ACTRIȚA (*disprețuitoare*): Să număr Julietele? Dar mercantilă estetică pozezi, domnul meu!

CRITICUL (*superior*): Dar cultura? Toți știm cine a scris Fedra. Homer va rămîne Homer fie că e nume sau pseudonim; Shakespeare a existat, oricîte teorii au invadat lumea, pentru că există un Lear, un Hamlet; Euripide nu se poate întuneca de magma vremurilor, așa cum oricîte dezastre nu pot șterge tristețea slavă care se numește Cehov și hohotul sarcastic al lui nenea Iancu. Și apoi Villon, Rimbaud, Walt Whitman, Eminescu, Turgheniev, Ahmatova, Byron! Voi, muriatori de rînd, vă oglindiți în aceste ape adînci și aveți iluzia și nesăbuința de a crede că le-ați dat chipul și înfățișarea voastră și că i-ați inventat! (*se aprinde*) Dar voi vă treceți ca să vină alții și alții și alții. Știi, oare, a cîta Julietă ai fost cînd Julieta se pune și la Pol? O joacă o tînăra laponă și se joacă și în Tahiti, o Julietă aproape despuiată, cu buze groase și splendid colier de frunze drept veșmînt, ca în tablourile lui Gaugain?

ACTRIȚA (*disprețitoare, rezistă acestei demonstrații și replică și cu mai multă furie*): Să mă întreb cît e de neagră Julieta lui Gaugain?

(*extaz*) Fără actor, poezia din orice secol sau de azi rămîne ca o floare presărată între filele unei cărți. Arta noastră este de a le însufleți: seva vieții urcă încet, înfiorînd o fragedă tulpină, clorofila inundă frunzele, curcubeul izbucnește în petale și o dată cu el, parfumul amețitor care-l înfioară. Fără actor ce s-ar fi întîmplat cu toate operele anonime? Iliada, Odiseea, Eneida, Mahabharata ar fi pierit sau ar fi rămas scrieri greoaie de consultat în bibliotecă, de cunoscători. Dar cine să le consulte? Soldații romani știau ei să citească? Mujicii din stepa rusă știau ei carte? Cîte croitorese și cîte midinete pariziene știau a scrie și a citi și în ce bibliotecă aveau ele să citească poezii de dragoste și teatrul lui Molière? Anonimele convoaie de comedianți, pe care-i deplîngi!, au fost tot atîtea biblioteci ambulante prin care s-au citit și s-au propagat și Racine și Corneille și Caragiale și Eminescu și Rimbaud și Esenin și Dante și Petrarca. Uiți că la noi și Eminescu și Caragiale au făcut teatru? (*mîndrie supremă*) Ca să nu mai vorbim de marele Will!

CÎNTĂREȚUL: Vă ascult, dragi colegi, în aceste emoționante profesii de credință. Tulburătoare, fără îndoială, și pentru acest însemnat specialist al viei și vinului, pentru înțeleptul său colaborator, pentru acest june care e gata să facă pasul decisiv în viață, dar de ce să nu mărturisesc, pentru mine cel mai mult! (*pauză retorică*) Vă veți întreba, fără îndoială, de ce. Și n-am să fac din aceasta un secret. Căci, pentru cîteva secole bune, poezia s-a numit Orfeu – adică muzica. Iar surîsul muzicii s-a născut odată cu opereta. Sentimente frumoase, bună dispoziție, soluții în dragoste, în viață, totul se găsește în operetă. Prințul operetei la noi – Leonard, sau la vienezi Richard Touber erau purtați în calești împinse de admiratoare! Opereta – o viață de vis!

CRITICUL (*reia*): Introducerea pe care am făcut-o cu cîteva minute înainte este punctul de plecare al unui discurs de cultură universală și cu valoare de universalizare la finele căruia acest jeune homme să posede o conștiință artistică în sens clasic utilă în drumul greu și ambițios al viitorului critic de artă. (*solemn*) Mă angajez voluntar, în numele conștiinței artistice care-mi dictează datoriile, să mă ocup de intrarea sa la Facultate. Pregătirile: luni și marți, în fiecare săptămînă. Am onoarea. (*strînge mîna lui Tudor Neamțu și Tudorel*)

Vă felicit pentru alegere. (*către Moș Costică*) Mon vieux, ține-te mai aproape de universalitate! (*către Actriță și Cîntăreț care rămîn perplecși*) Colega, ne așteaptă la mașină. (*Se aude, într-adevăr, claxonul unei mașini*).

TUDOREL (*surprins*): Păi, eu... n-am hotărît...

ACTRIȚA (*sufocîndu-se de enervare*): Extraordinar!

CÎNTĂREȚUL (*furibund*): Nemaipomenit!

TUDOR NEAMȚU... N-am hotărît, dar e bine să te pregătești, Tudorel!

CÎNTĂREȚUL (*îl întrerupe*): Desigur, n-ați hotărît nimic în direcția criticii de artă. Vă înțeleg și pe tată, și pe fiu. Băiatul este un cîntăreț înnăscut. Doar Conservatorul poate să-i desăvîrșească formația spre o carieră extraordinară! (*din acest moment imită rapiditatea cu care a acționat criticul*) Deci, ne-am înțeles: pregătirea – conștiința mea muzicală mi-o dictează – o vom face miercuri și joi în fiecare săptămînă (*solemn*) Fii brav tinere, și felicitări la amîndoi. Ați făcut o splendidă alegere. Au revoir. (*Claxoanele se întetesc*) Să nu pierd mașina! (*Iese în grabă*)

ACTRIȚA (*enervată, este din nou ofensivă*): Auzi! Conștiința lor le dictează datoria. Și la unul, și la altul. (*cu dispreț*) Ce conștiință! (*Schimbă tonul cu unul de femeie practică*) În ce mă privește Tudorel, n-am să-ți bat capul cu conștiința! La mine instinctul îmi dictează: la-! (*feminin, simplu*) Și te-am luat în templul meu. (*solemnă*) Un templu sacru!

TUDOR NEAMȚU (*cu multă grijă părintească*): Nu zic nu. Dar nu e cam mic pentru ...

ACTRIȚA (*în hohot de rîs, e deja destinsă*): Mic?... Mic, zici? Întreabă-l pe el! Întreabă-l dar nu aștepta răspunsul. Nici eu nu-l aștept și începe pregătirea.

MOȘ COSTICĂ (*destul de amețit de vin și de vorbe, pare că înțelege cel mai mult dintre toți*): Tudorel, dacă intri și la meditațiile astea... nu te mai vede tac-tu student!

TUDOREL (*vrea să protesteze*): Eu...

ACTRIȚA (*sigură pe ea, alintată, teatrală, îl întrerupe*): Nici un eu! Nu ți-am spus că nu e nevoie de răspuns? Uite, ne-au mai rămas din săptămînă trei zile libere. Ca Ziditorul, una ți-o dăruiesc!

Pentru ce vrei tu. Sînt generoasă, nu-i așa? Dar ține minte, vineri și sîmbătă ești al meu (*face o bezea către toți*) Pa! (*se aud insistente claxoane*) Ce n-aș da să pierd mașina! (*Iese teatrală, atrăgînd după ea privirile celor trei.*)

MOȘ COSTICĂ (*fluieră lung, perplex, admirativ, ca o concluzie*)

TUDOREL NEAMȚU (*se ia cu mîinile de cap la propriu*)

TUDOR NEAMȚU (*foarte tulburat*): Artist! Extraordinar! Dar ce fel? Om vedea noi!

Cortina cade în timp ce ilustrația muzicală folosește melodia de jazz a Aurei Urziceanu „Dragă-mi este dragostea / Care zice nu și da / Nu! Da!

Sfîrșitul primului act

ACTUL II

Același decor. La masă se află Tudorel care citește; pe masă, cărți împrăștiate. Intră Moș Costică cu niște sticle de vin. Aduce dintr-o firidă o pancartă pe care scrie mare: LUNI. O agață de un cui cu gesturi pline de importanță; mersul lui și chiar ținuta sînt intenționat prețioase. Se așează pe scaun, picior peste picior și admiră, satisfăcut, pregătirile.

MOȘ COSTICĂ (*mîndru*): Bre, Costache, aiasta-i situația. Ai visat vreodată c-ai s-ajungi, la bătrînețe, „pitagor” la artiști? Să faci meditații?

TUDOREL (*cufundat în lectură*): Dar ce, eu am visat? N-aduce anul cît aduce ceasul.

MOȘ COSTICĂ (*se ridică bătrînește de pe scaun, ia o sticlă, scoate din buzunar un păhărel, îl umple și-l dă pe gît după ce se asigură că nu vine nimeni; imitînd*): Ajută la inspirație. (*Se așează, se uită în jur important*) Cu atîtea meditații n-am mai fost în vie de vreo zece zile și dac-o țin tot așa, am să uit și drumul pîn’ acolo. Ca să fiu cinstit, eu l-aș uita cu bucurie, nici la cramă nu-i rău, dar pune-te cu baba: „Adu-mi frunze pentru sarmale”. Da’ ci frunze să-i aduc eu di la cramă? „Acum am sărvici la protocol, la artiști!” Da ea, ce să înțeleagă? Minte proastă, de muiere. Dac’ am ținut eu bine minte, cred că la inspirație trebuie și perechea.

TUDOREL (*tot ironic, tot cufundat în lectură*): Ai memorie, Moș Costică: (*Moș Costică nu ia în seamă ironia, se ridică din nou și se duce la sticla ascunsă-n firidă, scoate din nou paharul, îl umple și-l dă peste cap. Efectul se vede. Nu mai pune sticla la loc, a uitat de precauție; se întoarce cu sticla în mînă și se așează din nou. Oftează*).

MOȘ COSTICĂ: Ce știe baba ce-i în lume. Încerc eu s-o luminez, da’ ce, se lasă luminată? „Arta ieste un templu, babo”. Și ea: „Bați cam rău cîmpii, moșnege. Te-ai scrîntit la bătrînețe ori mai degrabă asta-i scrînteală de pahar?” (*Bea un gît din sticlă, direct, plin de obidă*) Ce pahar? Asta-i inspirație. Da’ ai cu cine vorbi? (*Bea din nou, din sticlă, lung, fără să se ferească. Îl surprinde bînd Criticul.*)

CRITICUL (*important dar amical*): Combați, prietene, combați?

MOȘ COSTICĂ (*sare, surprins și se disculpă*): Oleacă di curaj.

CRITICUL (*la fel*): In vino veritas!

MOȘ COSTICĂ (*atins în mîndria lui de viticultor*): Nooo! Noi nu punem în vin nimica. Nici zahăr, nici chimicale. Vin curat, puteți gusta mata că nimic nu găsești. Doar de la o vreme simți că să 'nmoaie picioarele. Altăceva nimica. Iar la mine se mai întîmplă că pe babă o văd mai așa, mai în ceață, cum era ea pi la 17 ani cînd o fugit cu mine, trii case mai la deal, la mătușa Catinca. Și m-apucă așa, o jale, de mi se-aburesc ochii. Săraca, baba mē, ce frumoasă mai era și ce rău o-mbătrînit. Da' mata fiindcă n-aveți babă nu ți se poate întîmpla una ca aiasta.

TUDOREL (*încearcă să repare gafa*): Moș Costică, se poate...?

CRITICUL (*impetuos*): Tinere, eu ți-am mai spus: Aceste extracții poporane posedă, ieșit din comun, instinctul esențelor. El invocă în „baba” trăsăturile unei fatma autohtone, de ale cărei decizii n-ai cum să te ferești. Frecvența cu care el o evocă nu are alt înțeles decît conștientizarea instinctivă a identificării ritualice cu divinitatea. (*adresîndu-se lui Moș Costică; acesta îl privește stupefiat, fără să înțeleagă nimic*) Cunoști, mon vieux, ce se întîmplă cu un om ilustru cînd murea la Roma?

MOȘ COSTICĂ (*își face cura*): Apăi, Dumnezeu să-l ierte, ce să se mai întîmple dac-o murit: îl duce la groapă. Chiar dacă era cu lustru, dacă era mort, ce putea să-i mai facă?

CRITICUL (*adresîndu-se didactic lui Tudorel*): Aici, tinere, le vieux n-are cum înainta cu intuiția; este, evident, lipsit de acea experiență cinematografică de extracție felliniană. (*Important, se plimbă pe scenă, perorînd*). Un om ilustru în Roma antică era depus în For dar nu culcat, ci cît mai drept, să-l vadă lumea; lîngă el urcau moștenitorii care, arătîndu-l mulțimii, îi povesteau meritele. Apoi rudele purtînd măștile mortuare, se îmbrăcau în haine țintuite cu aur sau purpură și erau purtate în care și travestite în ilustru morți și depuși în tribuna „Rostrelor”. (*Moș Costică îl privește îngrozit; concluzionînd*) Ce spectacol ar putea fi mai frumos?

MOȘ COSTICĂ: Frumos?! (*încă înfricoșat înșfacă sticla și-și mai toarnă un pahar, de cura*) Poartă mortul la tribună și se mai maschează și alții ca mortul? Strigoii, bre! Da' erau cam săriți aceia ce zici mata. Eu te cred, da', să nu te superi, mă gîndesc că nu se poate.

CRITICUL (*il arată, lui Tudorel, cu gesturi ample*): Iată reacția unei convorbiri clasiciste, tinere. Dar minunea e în exotismul latent al istoriei romane! (*extaz*) Romă, tu, lupoaică și vestală! (*alt ton, normal, profesoral*) Și cu aceasta, tinere, poți considera că am intrat în epoca solemnă pe care ne-o propune antichitatea.

(*Moș Costică se retrage într-un colț de unde urmărește lecția cu spaimă și admirație. Din timp în timp se va încuraja bînd din sticla pe care o ține cu grijă, alături. Tudorel ia loc la masă unde desfășoară caiete, creioane, planșe; va nota din timp în timp, nu atît conștiincios cît politicoș, fără vreo tragere de inimă care să trădeze interesul. Criticul face tot spectacolul. Va colinda scena adresîndu-se atît lui Tudorel, cît și spectatorilor, lui Moș Costică precum și unui auditoriu abstract care se presupune foarte numeros. Va apela la atitudini retorice, la poze spectaculoase. Rareori discursul său va fi îngreunat de un răspuns cerut lui Tudorel sau o exclamație îngrozită a lui Moș Costică.*)

CRITICUL: Hadrianus era numit în Senat, la început, „studentul grec”; dar repede studentul Eladei devine „profesorul” și iată că, în curînd, cărturarul rafinat – paradox al istoriei – va inaugura stadionul Panathenaic prin îngrozitoare măceluri, fiare și gladiatori. Nici peste un secol nu va fi altfel. Candidul Telemac, călugăr creștin, va fi sfîșiat în arenă, în temerara lui încercare de a curma măcelurile în care erau aruncați cu răgete cutremurătoare (*enumeră cu violență și satisfacție*) o sută de leoparzi din Siria! o sută de leoparzi din Libia!, o sută de lei tineri!, o sută de leoaice africane! și trei sute de urși!
(*Moș Costică e îngrozit.*)

CRITICUL (*solemn*): Domnea acea conștiință a superiorității asupra lumii exprimată concis într-o formulă pe care, mon ami, ți-am cerut să o reții.

TUDOREL (*exact, dar fără entuziasm*): Sigur, maestre: „Numai romanii sînt perfecți”.

MOȘ COSTICĂ (*din colțul lui*): Numai vinul este perfect. Ia', mai luați. Să nu uităm, că mi s-o făcut pielea de găină de nebuliile ce le făceau aceia... (*pentru el*)... de le-o fi făcut!

CRITICUL (*bea un pahar*): Adevărul faptelor!... Aliază conștiința de sine a artelor. Orgoliul cantității... se potrivește, fără îndoială,

anticilor. Dar știți, prieteni, cu cât sînge s-a plătit grandoarea? Sau, cum spune Dante...

TUDOREL: „Non vi si pensa quanta sanga est”.

CRITICUL (*bea un pahar, se plimbă, mai bea unul, și apoi, cu furie*): Cînd la ordinul lui Sixt al V-lea, obeliscul de la Hermopolis a fost strămutat în altă latură a Vaticanului, această strămutare a cerut efortul a mii de oameni și ajutorul unor scripeți din frînghii măsurînd kilometri. Totul trebuia coordonat atît de strîns încît se lucra într-o liniște perfectă. De-o parte și de alta a pieții San Pietro furcile așteptau vinovații de-a fi făcut un zgomot oricît de mic, iar în unele se înălțau deja trupurile nefericiților care plătiseră cu viața fie și un oftat! (*Moș Costică, preocupat să nu piardă nimic din poveste își aprinde o țigară și scuipă un fir de tutun care i se prinde pe buze. Criticul se întoarce brusc spre el, și, solemn, îl somează*) Citoyen, știi cît te-ar fi costat (*subliniază*) acolo, acest scuipat?

MOȘ COSTICĂ (*duce mîna la gură și intimidat.*)

CRITICUL (*il lasă o pauză pentru efect și apoi foarte aspru*): Viața!

MOȘ COSTICĂ (*îngrozit, abia șoptește*): Doamne păzește!

Cortina

Același decor. Zi de meditație cu cîntărețul. MIERCURI scrie pe afiș. Moș Costică e la datorie, „pitagog” la artiști. Tudorel mînuiește un casetofon pe care e imprimată muzică pentru meditații.

MOȘ COSTICĂ (*il frămîntă un gînd*): Tudorel, știi ceva?

TUDOREL (*atent la casetofon*): Dacă-mi spui.

MOȘ COSTICĂ: Tudorel, cum zice maestrul că se cheamă Facultatea aceea de cîntăreți?

TUDOREL (*sec*): Conservator.

MOȘ COSTICĂ: Sigur? (*Își toarnă în pahar*)

TUDOREL: Cum te văd și mă vezi.

MOȘ COSTICĂ: Și fără Conservator nu poți?

TUDOREL (*rizînd*): Eu aș putea, Moș Costică, dar el nu mă lasă.

MOȘ COSTICĂ: Ei, lasă asta, fără Conservator nu poate Cîntărețul?

TUDOREL: Nu.

MOȘ COSTICĂ: I-auzi. Mă prinde mirarea.

TUDOREL: Dar de ce, Moș Costică?

MOȘ COSTICĂ: Pînă acum nu-mi trebuia ca să cînt decît v-un pahar două de Cortnari și amu aflu că-mi lipsea Conservatorul.

TUDOREL (*amuzîndu-se*): Vezi de treabă, tot paharu-i mai bun.

MOȘ COSTICĂ: Ia să încerc (*bea un pahar, apoi încă unul*). Ia să văd, fără Conservator îmi aduc aminte cîntecul acela de petreceri care nu-i mai place la babă de cînd e babă?

TUDOREL: Care, Moș Costică?

MOȘ COSTICĂ (*vizibil încurajat*): Cîntecul meu (*cîntă șugubăț*) Costică, Costică, fă lampa mai mică, Costică, Costică pînă-n zori de zi.

CÎNTĂREȚUL (*intră ca de obicei, vesel, certîndu-l pe refren pe Moș Costică*): Costică, Costică, elevul se strică.

MOȘ COSTICĂ (*surprins*): Mă scuzați, mata. Îl mai meditam și eu după puterile noastre. Cîntece de popor.

CÎNTĂREȚUL: De pahar, Moș Costică. Bune și astea. Dar astea de pahar singure nu sînt bune. Știi cum le-a combinat pe cele trei Johan Strauss?

MOȘ COSTICĂ (*sincer*): Nu știu. Dacă aș ști ți-aș zice.

CÎNTĂREȚUL: Cele trei lucruri bune de pe pămînt titanul Johan Strauss le-a unit într-un titlu: (*enumeră pe degete rar*) „Vin, cînt și femeii”.

MOȘ COSTICĂ (*sare ușor speriat să nu fie auzit*): Văileu, dacă l-ar auzi baba mē ar zice „Ducă-se pe pustiu”. Și ar bate în lemn.

TUDOREL: Fii pe pace, n-are cum să-l audă. Și dacă-l aude e în nemțește și e tot una.

MOȘ COSTICĂ (*serios*): În nemțește? Atunci e bine. Nemțește baba mē nu știe.

CÎNTĂREȚUL (*pus pe taclale*): Dacă nu știe nici franțuzește poți să-i cînti liniștit „Chevaliers de la table ronde”.

MOȘ COSTICĂ: Nu, nu, că nici tablele nu-i sînt ei pe plac.

CÎNTĂREȚUL (*amuzîndu-se, cîntă*): „Chevaliers de la table ronde / Buvons vin / Si le vin est bon. / S'il est bon / Oui, Oui, Oui, oui / S'il est bon / Non, non, non, non / Nous buvons jusqu'a nos plaisirs” Vezi ce plăcut e cu muzică? Muzica învelește sufletul. Omul

rău nu cîntă. Omul, cînd e supărat, cînd aude muzica își descrețește fruntea.

MOȘ COSTICĂ: Numa' să nu fie cu tranzistoare din acelea spînzurate de după gît, că vin unii din sat de la noi cu niște drăcii din aiestea care cîntă așa de tare că mi se încrețește pielea pe mine.

TUDOREL (*amuzîndu-se, mimează gestul de a cînta la chitară*): Ye, ye, ye!

MOȘ COSTICĂ (*il imită comic de tot*): Exact. Ie, ie, ie. (*face și el gestul chitaristului*)

CÎNTĂREȚUL: Ei, de aceea s-a născut Opereta. Surîsul muzicii. Operetă, ești divină.

MOȘ COSTICĂ (*se scuză*): Di vină ești mata, că fără mata eu de operetă eram departe. (*glumind*) Eu de Cotnărel îs mai aproape, de Băbească, de Riesling... (*il servește pe Cîntăreț*)

CÎNTĂREȚUL: Hai să vedem împreună ce ai pregătit, Tudorel.

TUDOREL (*deschide casetofonul pe care e imprimat cîntecul de pe discul Loreanei Groza „Bună seara, iubito” căreia Tudorel îi dă replica imprimat la rîndul său pe banda de magnetofon*)

VOCEA LOREDANEI GROZA: „Bună seara, iubito / Te aștept ca și cînd / Numai dragostea noastră / Ar fi pe pămînt /”

VOCEA LUI TUDOREL: „Bună seara, iubito / Te aștept ca și cînd / Numai dragostea noastră / Ar fi pe pămînt /”

MOȘ COSTICĂ (*nemulțumit, îngrijorat*): Etè! Meditație.

CÎNTĂREȚUL (*il întrerupe*): Nu, nu, nu! Fără producțiuni moderne. Să rămînem în fericita împărăție a Șeherezadei muzicale. Opereta. (*cîntă*) Un nebun / a spus o vorbă mare / cînd nu ai / un ban în buzunare / ești mai bogat / fiindcă poți visa / și-n visele fugare / lumea e a ta!

MOȘ COSTICĂ (*serios*): E nebun de legat!

CÎNTĂREȚUL (*entuziasmat*): Dar un nebun fericit! Pentru această nebulie un american a lăsat o avere uriașă și a fugit în lume ca să facă operetă.

MOȘ COSTICĂ: Păzește-mă, doamne, de neascultarea copiilor!

CÎNTĂREȚUL (*continuă*): Cole Porter era nepotul unuia din cei mai bogați americani; s-a născut în orașul Indiana, în Peru, și bunicul său avea zece milioane de dolari! Pe toți i-a lăsat și a fugit!

MOȘ COSTICĂ (*fluieră semnificativ*): Zece milioane de dolari!
Și ce a făcut?

CÎNTĂREȚUL: Kiss me, Kate!

MOȘ COSTICĂ (*contrariat*): Cum adică?

TUDOREL: Adică, „Sărută-mă Cati”, operetă.

MOȘ COSTICĂ (*impresionat neplăcut*): Uă! S-o stricat băietul de tot!

CÎNTĂREȚUL: Din păcate, o pozna la fel de mare n-a mai făcut el nici la New York, nici la Paris.

MOȘ COSTICĂ: Mai bine rămînea acasă cu paralele lu' ta-su mare.

CÎNTĂREȚUL: Nu banii aduc fericirea și nici dolarii bătrînu-lui. Dar opereta poate aduce și bani și fericire. Să dau un exemplu. Leo Fall, compozitorul, era așa de sărac și așa de prăpădit înainte de a fi celebru, și într-o zi a scris o operetă: „Țăranul vesel”. Cînd i-au cumpărat-o și i-au propus suma, o sumă uriașă pentru el, bietul Leo Fall s-a făcut palid și știi ce a zis?

MOȘ COSTICĂ: Nu știi.

CÎNTĂREȚUL: „Atîția bani nici nu există!” Ei bine, existau! Dar Leonard, prințul Operetei noastre? Ce amărit a fost, ce sărac, cînd era așa cît Tudorel.

MOȘ COSTICĂ: Și?

CÎNTĂREȚUL: Și cînd l-au descoperit frumos și talentat, a devenit atît de celebru și atît de bogat că nu era fată ori nevastă care să nu doarmă cu poza lui sub pernă. Își comanda cămășile la Paris, numai cămăși scumpe de mătase, în fiecare act cu altă cămașă. În pauză și-o schimba, era udă de transpirație, și asta era nebunia lui Leonard, o lega nod și o arunca afară din cabină unde așteptau s-o prindă, îngrămădiți, băieții din trupă, instrumentiștii. Băieți săraci... Trei cămăși pe seară arunca.

MOȘ COSTICĂ (*impresionat*): Măi, măi, măi, să te naști așa sărac și să mori bogat...

CÎNTĂREȚUL: Ei nu, că de murit tot sărac a murit...

MOȘ COSTICĂ (*se miră foarte*): Dar cum a făcut?

CÎNTĂREȚUL: Cum fac artiștii...

MOȘ COSTICĂ (*confidențial*): Apăi, știi ceva, din aiestea să nu mi-l înveți pe Tudorel. Învață-l din celelalte.

CÎNTĂREȚUL: Chiar că-l învăț din celelalte, căci opereta are și în România o istorie glorioasă. Știți unde s-a jucat la noi prima operetă românească? Într-un teatru mare care și astăzi duce gloria teatrului românesc. A scris-o Flechtenmacher pentru Matei Millo special: „Baba Hîrca” și s-a reprezentat acum 100 de ani la Teatrul Național din Iași acolo unde a jucat și Millo și Miluță Gheorghiu și unde joacă și azi o trupă pe cinste. (*va enumera actorii care joacă în acest spectacol*).

TUDOREL: Dar ei nu joacă operetă.

CÎNTĂREȚUL: Ar cînta cu plăcere operetă dacă ar fi aria „De-a lungul străzii Lafayette” din „Mam’ zelle Nitouche”. Repetăm?

TUDOREL: Cu plăcere.

CÎNTĂREȚUL: Introducem și jocul de scenă care, la operetă, e foarte important. Ca și farmecul cîntărețului, jocul de scenă trebuie să fie cuceritor.

TUDOREL (*cîntă*): „De-a lungul străzii Lafayette / Fanfara de-fila domol / În sunet lin de clarinet / Și-n toba unui si bemol /

CÎNTĂREȚUL: (*cîntă*) De pe trotuar fără de veste / apare-o față cu-n bujor / Ah, e frumoasă ca-n poveste / Exclamă-atunci fanfara-n cor /”

TUDOREL: „Doar toba singură tăcea / Nici nu vedea, nici n-auzea / Însă toboșaru-i băiat bun / Tot atent el își vedea de drum /”

CÎNTĂREȚUL: „Era chiar nevastica lui / A lui, a toboșarului”

MOȘ COSTICĂ (*foarte atent*): Și chiar nu-și recunoaște nevasta?

CÎNTĂREȚUL: Nu! Era un băiat bun și-și vedea numai de muzică.

MOȘ COSTICĂ (*adînc îngrijorat*): Nici prè bun bun nu-i a bună!

Cortina

Decorul a rămas neschimbat dar afișul avertizează că e VINERI, zi de meditație cu Artista. Tudorel se află, desigur, la datorie; va intra imediat în scenă și Moș Costică, foarte fercheș și foarte precipitat.

MOȘ COSTICĂ: Tudorel, azi e sîmbătă!

TUDOREL (*calm*): Sîmbătă să fie!

MOȘ COSTICĂ (*se duce glonț la firidă și scoate sticla și paharul deja cunoscut, din care bea cu grăbire*): Vine Artista. (*E spaimă și admirație în vocea lui.*) Lunea, marțea, miercurea, joia mai merg cum mai merg. Dar vinerea și sîmbăta îmi trebuie curaj, nu glumă! (*se mai încurajează cu un păhărel dat pe gît repede, apoi, filozofic*) Uite-așa treceam prin viață ca gîsca prin apă și dacă nu vinea arta peste mine muream prost. Că soi (*își toarnă din nou*) ca aista, n-am mai văzut (*bea*) de cînd mama m-o făcut. Nici la cinema, cînd vine cinema-ul la noi, la Căminul cultural. Nooo! (*hotărît, cu admirație*) Asta-i cea mai mare artistă. Mă ie cu cald, mă ie cu frig cînd vine, mi-i frică de-mi tremură genunchii. Cînd mă uit cum mi te ia, Tudorele, cum mi te învîrte, mă-ntreb, Tudorele, de ce încă nu mergi pe sîrmă?!

TUDOREL (*ironic, ridică o clipă capul*): N-am ajuns încă la lecția asta.

MOȘ COSTICĂ (*rîzînd*): Ajungi tu, n-avea grijă.

TUDOREL (*la fel*): Nici n-am.

MOȘ COSTICĂ: Da știi cine-a intrat la griji? Baba mē. Mai-mai să-nțelegă și ea ce politică-i aicea, ie, care de obicei nu pricepe nimica. Întii mă ie la rost că di ci nu mai fumez Carpați și am dat-o pe lulea? (*se revoltă*): „Lulea?” Pipă, așa se poartă la artiști! (*o imită pe babă*) „Artist la coada vacii” zice ea și mă pune, în rîs, să hrănesc Joiana. (*șmecher*) Da' eu îs băiat diștept, cînd mă știu cu musca pe căciulă joc cum îmi cîntă muzica. Nu zic nici pîs. Și baba se dă la mine (*o imită pe babă*) „Da' unde te duci așa ginerică?” (*mimează surprinderea, încurcătura, sperietura*) „Oleuu! Moșnege, de dracu ai fugit, de dracu n-ai scăpat!” (*imită iar*) „Ori ai nuntă și pe mine ai uitat să mă poștești?” (*Moș Costică ia taurul de carne*) „Ce tot zici, babo? N-are voie omul să fie spălat și îmbrăcat în cămașă albă decît la nuntă și la înmormîntare? Mai uită-te și tu la televizor, că gazeta văd bine că n-o citești, dacă n-aș fi eu ar rămîne abonamentul nedespăturit. Uită-te la televizor, ascultă la radio și-ai să-nțelegi și tu că munca e o corvoadă numai dac-o faci pentru capitaliști și imperialiști.” (*plin de satisfacție*) Da' la noi e o plăcere: te duci la muncă ca la horă. Apăi, spune și tu, Tudorel: Sînt proprietar?

TUDOREL: Ești, Moș Costică.

MOȘ COSTICĂ (*cu satisfacție*): Păi vezi?! Ori, ca proprietar, pot să mă-mbrac oricum, chiar și-n frac! (*trist, cu altă voce*): Da' ce, știe baba ce-i acela frac? Face ea meditații cu artiștii? Primește ea delogații?! (*concesiv, înduișat, după ce mai bea un păhărel*) Da' eu o iert și-o țin și eu pe lângă casă, că stau ades și mă-ntreb: Ce e omul? (*cu glas aburit*) Că frumoși mai eram, când eram cât Tudorel – mai ales eu – (*cu milă în glas*) și ce rău o-mbătrînit – mai ales ea! (*Pe aceste cuvinte intră Actrița*).

ACTRIȚA (*alintată, cochetă, vulcanică*): Bonjour, popor!

MOȘ COSTICĂ (*se pierde și se bucură deopotrivă; încearcă, stîngaci, să facă o plecăciune „artistică”*): Săru' mîna, domniță, da' să știți că azi poporu-i singur. Singur și la datorie: domnu' inginer are treabă și-o să aibă și mîine și săptămîna viitoare. (*L-a luat gura pe dinainte*.)

ACTRIȚA (*nu se supără*): Bravo lui! Soldat la datorie!

MOȘ COSTICĂ (*mai curajos*): Soldat la datorie sînt și eu. La dispoziția matală, domniță. Am pregătit lecția: oglindă este, cotnărel este, ori poate vreți o băbească (*rîde poznaș*) Sună rău dar face bine. Grătărelu-i pregătit. Cît ziceți o poezie, fripturica-i gata.

ACTRIȚA (*se apropie de Moș Costică teatral, acesta se dă înapoi, pas cu pas, cu ochii țintă la Actriță, încercînd să-i prindă orice intenție, Actrița se oprește brusc: ia de pe masă un măr și mușcă din el*.) Bravo, popor! Ei, Tudorel, dumneata ce zici?

TUDOREL (*nici stîngaci, nici foarte degajat*): Nu-s așa de pregătit ca Moș Costică, dar de știut, știu!

ACTRIȚA (*blazată, decepționată*): Oooo! Lasă știința, amice! Ține minte ce-ți spun eu: la 18 ani cu știința nu faci praf pe nimeni. De știut, știu alții: de 30 de ani, de 40 de ani, de 50 de ani, de... etcaetera, etcaetera. Când altceva nu-ți mai rămîne, treci pe știință. (*Imită un bătrîn rezemat în baston*) Cîrja moșnegilor și a babelor – știința (*imită*) „nu pot, dar știu!” „Știu teatru!” zic veteranii și nu vor să lase Ofelia altora nici cînd se-apropie de pensie. „Știu teatru!” „Am fost eleva lui Bulandra!”; „Am făcut film cu Victor Iliu!”, „Am fost fost partenera lui Miluță Gheorghiu! Uoaoh!”; „Dacă nema putirînța, ce mai chichirez gîlceava?” Am citat din clasici. Am să-l fac

afiș și am să-l lipesc pe cabină, lângă oglindă. (*Scoate din geantă, înfuriată, bricheta și țigările; aruncă bricheta lui Moș Costică, și acesta o prinde din zbor*) Nu suport să-mi aprind singură țigara. O acriță nu trebuie să-și aprindă niciodată țigara. Când scoate țigările, șapte admiratori să sară! Nu-s șapte, îmi dă foc și Moș Costică. Please! (*emoționat, Moș Costică se străduiește să-i aprindă țigara în modul cel mai protocolar cu puțință*) Merți, popor! (*la un pahar și toastează*) Să bem, prieteni, pentru triumful instinctului asupra științei! (*Îi atrage atenția lui Tudorel*) Eu am încredere în instinctul dumitale, Tudorel! (*șăgalnic*) Sper să nu mă dezamăgești! (*categorică*) Nu-ți permit să mă dezamăgești! (*către Moș Costică*) Știi dumneata ce-mi curge mie în vene?

MOȘ COSTICĂ (*foarte sigur*): Sînge, domnișoară, că vin îi prè puțin.

ACTRIȚA (*triumfătoare*): Teatru! (*clipă lungă, de extaz, apoi cu alt ton, lui Tudorel*) Așa că, prietene, nu știința e totul, ci instinctul. Ca să văd în tine o mare vedetă nu mi-a trebuit altceva decît să mă conduc după instinct. (*Se rotește în jurul lui și-l descrie cum l-a văzut*) Înalt, subțirel, un aer timid – dar cunosc eu ce e timiditatea aceasta, la 18 ani! Aparent docil (*concluzivă*), deci, ușor de mînuit, un farmec, un nu știu ce care-i al tău, ce mai! (*alt ton*) Și-am zis: ăsta e! Și instinctul mi-a spus: la-l și fă-l student la teatru, că vedetă este. Nu va fi, este. Vedetă nu devii, ești. Talentul, dragul meu, e ca tinerețea (*mesianică*) o ai, sau n-o ai! Să ne aplecăm cu pietate la acest templu sacru amenințat de ruina „știutorilor” (*moment lung, de pietate, teatral; schimbă tonul brusc, fulgerată de o idee*) Știi ce spunea Eleonora Duse? (*tenebroasă*) „Ca să salvăm teatrul ar trebui ca toți actorii și acrițele să moară de ciumă!” (*ridică din umeri*) Așa spunea Eleonora Duse și eu spun ca ea. Mie-mi convine. (*pate-tic, teatral*) Tudorel, vrei să salvăm teatrul?

TUDOREL (*lipsit de entuziasm*): Știu eu ce să fac?

ACTRIȚA (*inocență dezarmantă*): Păi, e simplu: toți actorii să moară de ciumă (*demonstrație logică*) Ei mor și noi venim și salvăm teatrul. Dacă așa a spus ea, așa o fi, ce să ne băgăm noi. Și nici culpă nu-mi găsesc: ideea ei, culpa ei (*cald, patetic*). Noi sîntem salvatori, noi venim pe teren gol și clădim un teatru nou pentru care

omenirea trebuie să ne fie recunoscătoare. (*ton practic*) Trebuie, Tudore! (*extaz*) Îți dai seama?! Să ai meritul reconstrucției! Să fii litera A în alfabetul sacru! (*nebună, extaziată, teatrală*) Nu-i așa că e minunat? Să bem pentru aceasta, prieteni! (*Mai bea puțin din pahar, bea și Moș Costică și Tudorel abia gustă; recită încordată un poem din Kalidassa*) „În fața ta-i cea dragă și-un dulce zvon adie, / Ești fericit și totuși e și-o melancolie./ O dragoste mai veche, iscată-n altă viață, / Cu rădăcini afunde, din amintiri, se-agață, (*Stă o clipă, melancolică, apoi îi cere, profesoral, lui Tudorel*) Răspunde-mi cu Ungaretti! Ai învățat?

TUDOREL (*nu cine știe ce patetic ori teatral*): În transparența apei / aurul velin / al pielii tale / se va bruma întunecat /”.

ACTRIȚA (*nemuțumită, îl întrerupe*): Nu! Nu așa! (*Îl imită*) Cum să convingi cu vocea asta? Apleacă torsul puțin spre stînga și spre față (*il corijează*) Așa. Ești melancolic, îndrăgostit. Tristețea te învăluie ca o boare. Iubirea ta trebuie s-o transmiți unei săli întregi. Iubita ta este o sală plină. Toți trebuie să vibreze la șoapta ta. (*victorioasă*) Aceasta este frumusețea actoriei. Fascinația asupra tuturor! (*recită*) „În transparența apei / aurul velin / al pielii tale / Se va bruma întunecat./ Purtată pe / lespezile / răsunătoare ale văzduhului fi-vei ca o panteră”. Când spui „panteră” să se simtă arcul de oțel al dragostei ca arcul fiarei. Netezimea și cruzimea ei! Să iubești și să te temi! Iar publicul?! Publicul să se teamă și să te adore, Tudorel!

TUDOREL (*reia, recită cu joc de scenă și cu mai mult interes. Actrița îl întrerupe de câteva ori cu exclamații și indicații regizorale*): ... În transparența apei / aurul velin al pielii tale / Se va bruma întunecat.

ACTRIȚA (*strigă, autoritară*): Mai languros!

TUDOREL (*reia*): ... Se va bruma întunecat.

ACTRIȚA (*bucuroasă de rezultat, îl încurajează*): Bravo! Așaaa!

TUDOREL (*același ton*): „Purtată pe lespezile văzduhului / fi-vei / ca o panteră!”

ACTRIȚA (*încîntată*): Stăpînește-i, Tudorel, stăpînește-i! (*teatrală*) Și lumea va fi a ta! (*Îl îmbrățișează în focul entuziasmului artistic; Moș Costică însă intră „la idei”*).

MOȘ COSTICĂ (*foarte atent la tot ce se întîmplă, cu invidie*): Dacă-i pe-așa, m-aș prinde și eu să zic poezii!

ACTRIȚA (*îl crede și are o idee; bate din palme*): Chiar așa! Moș Costică, ce-ar fi să ne dai replica?

MOȘ COSTICĂ (*bănuitor*): Ci să vă dau?

ACTRIȚA (*entuziasmată*): Replica!

MOȘ COSTICĂ (*nu înțelege, dar face față*): Din aceasta ci ziceți n-avem, da' avem un Cotnărel de nu-l înlocuiește nimica. Ia' serviți.

ACTRIȚA (*ride cu poftă, bea din vin, primește o gustare. E o pauză la care se alătură și Tudorel. Moș Costică, ia, convins, credință după credință*).

MOȘ COSTICĂ (*filozofic*): S-a schimbat viața la noi de când cu meditațiile lui Tudorel dar nu-mi pare rău. Muream prost. Fără artă...

ACTRIȚA (*încântată de „panseurile” lui Moș Costică*): Fără artă, nu se poate trăi...

MOȘ COSTICĂ (*calm, natural*): Așa credeau și vechii greci.

ACTRIȚA (*perplex*): Ce-ai zis, Moș Costică?

MOȘ COSTICĂ: N-am zis eu, a zis-o maestrul. (*traduce*) Adică Criticul.

ACTRIȚA (*fiară, scoate un strigăt de luptă*): Aaaaa! De-ăsta-mi ești! Vii aici, la orele de teatru ca să pledezi pentru prostia asta care vă sucește mințile și care se cheamă critică! Mă sabotezi! Ce ți-au dat pentru asta? Cu ce te-au cumpărat? Cu ce te-au șantajat? Te au la mână cu ceva? Cu ce? (*Îl zgâlțâie cu violență pe Moș Costică și el, desigur, nu pricepe nimic.*)

MOȘ COSTICĂ: Da' ci v-o vinit, aracan de mini!

ACTRIȚA (*tot furioasă*): Mai întrebi? Cu ce te-au cumpărat, suflet rătăcitor?

MOȘ COSTICĂ (*se dezvinovățește*): Nu mi-o cumpărat nimini nimica! De când eram copil, și-mi aducē tata de la moși cocoșei de zahăr și halviță, cine să-mi mai cumpere ceva?

ACTRIȚA: Atunci de ce-ai trădat?

MOȘ COSTICĂ (*atins*): Trădat? Trădare zici? (*Își iese din fire pe neașteptate, lezat în onoarea lui*) Eu, oștean al lui Ștefan cel Mare?! Când regimentul meu o făcut războiul ne-am dus pînă-n Tatra, de-am lăsat acolo, în tranșee străine, floarea tinereții (*trist, solemn, strigă ca la catalog*) Pe Ion! Pe Vasile! Pe Sandu! Pe Gheorghii! Pe

Toader! Băieți cu care ieșeam la horă, duminica și jucam fetele. Și toți s-au dus. Și mă gîndeam așa, înainte de-a da o luptă mare. Era noapte dar nu puteam dormi. Îmi făceam socoteala că pentru mine e ultima noapte și-o să-mi las și eu oscioarele pe pămînt străin. Și-odată cum stam așa, amărit și speriat numai ce văd în zare un cal alb, alb și cal și călăreț. Și vine drept spre mine: „Soldat, drepti!” Am sărit în picioare cît am putut de repede. „Să trăiești, Măria Ta!” L-am recunoscut. „Soldat, îmi zice aspru Ștefan, ți-e frică de dușman?” „Nu mi-i frică, să trăiești, Măria Ta!” „Ori ți-e frică de moarte?” mă ia el tot așa, cu ochii îngustați, uitîndu-se la mine într-o dungă. „Nu mi-i frică de nimic, Măria Ta.” „Apoi așa te vreau, măi oștean! Și să termini războiul, să te-ntorci acasă, să ai grijă de via Cotnariului!” Și-a plecat în goana calului. Și calul tot lumina cu steaua din frunte! Și-am prins aripi, nu puteri, și-am terminat războiul și m-am întors la datorie: unde m-o trimis Ștefan cel Mare! (*solemn, cu reproș*) Eu, așa să știi mata domniță, niciodată n-am trădat!

ACTRIȚA (*impresionată, îl îmbrățișează spre iertare*): Ei, Moș Costică, n-o lua așa! Trădare, la artiști, e un fel de joacă!

MOȘ COSTICĂ (*neînduplecat*): Cu asta nu-i de joacă nicăieri.

ACTRIȚA (*impăciuitoare*): Bine, Moș Costică, ne-ai dat o lecție! Hai, Tudorel, să-l sărbătorim pe acest brav erou care-a avut norocul să-l întâlnească o dată pe Ștefan cel Mare!

MOȘ COSTICĂ (*protestează*): O dată? O dată zici mata? Nu-ți zic că sînt oștean de-al lui Ștefan? Și Ștefan are grijă de oștenii lui și-i veghează într-una.

TUDOREL: Moș Costică e un vizionar!

MOȘ COSTICĂ (*prudent dar ferm*): Eu nu știu ce-i aceea da' am să-l întreb pe tat' tu. Și dacă el o să zică că nu-i a bine, eu, așa, meditat cum ești acum, tot îți dau două palme, ca să nu uiți cine te ducе în cîrcă prin vie, cînd erai mititel.

TUDOREL (*concesiv, tandru*): Nu-i obrăznicie, Moș Costică, poți să-l întreb și pe tata, dacă vrei. Eu am zis că da, îl vezi pe Ștefan!

MOȘ COSTICĂ (*solemn*): Nu-l văd, îl întîlnesc! Ultima dată eram în vale, la pod. Și eu cu un colac mare, de grîu, sub braț, cum se fac la noi colacii de sărbătoare. Și-mi ies în față, cal și călăreț. „Să trăiești, Moș Costică! Bun colacul!” Eu i l-am întins și el a rupt

aşa, o chişcătură şi-o mîncat-o şi-o dat din cap: „Dulce, pîinea Moldovei!” Şi-o scos de la brîu plosca cu vin şi-o băut şi mi-o dat şi mie. „Şi vinul Moldovei, dulce, oştene! Bun Cotnari ai mai făcut. Aşa!” Şi iar s-o pierdut în praf, cal şi călăreţ!

ACTRIȚA (*impresionată, bate din palme*): Bravo, Moş Costică ești un mare artist! (*Îl sărută şi Moş Costică se emoționează*) Moş Costică, te iau profesor!

MOȘ COSTICĂ (*șugubăț, a lăsat supărarea la o parte, face o aluzie la Tudorel*): Da' elev nu se poate?!

TUDOREL (*glumește cu tandrețe*): Moş Costică, vrei să urce periculos concurența la teatru? Şi-aşa nu prea ştiu ce şanse am.

ACTRIȚA (*îi ridică moralul*): Toate! Toate şansele, Tudorel!

MOȘ COSTICĂ (*iar înțelege în plus*): Al dracu', Tudorel! Auzi, (*imită pe Actriță*) „toate”!!!

Cortina

Același decor; se înțelege, prin afișul mare, MARȚI, că e zi de meditație cu Criticul. Decorul e neschimbat; doar Moş Costică e mai „artist” la înfățișare și mai dezinvolt în comportament.

TUDOREL (*la o masă, scrie*): Ah! Ce somn îmi e! Am scris toată noaptea!

MOȘ COSTICĂ (*cu subînțele*): Dè. Ți-o fi plăcînd mai mult la teatru.

TUDOREL (*tot abătut, preocupat de ce scrie, nu-i răspunde dar oftează absent*): ... Of!

MOȘ COSTICĂ (*interpretează cum știe el, oftatul*): Dè. Vrei murgule, ovăz? (*pentru el*): Parcă eu n-aș vrè? Deși, ca să fiu sincer, nu mai sînt murg de mult.

(*Tudorel tot nu-l ia în seamă, scrie în continuare, abătut*).

MOȘ COSTICĂ (*reia filozofic dar bănuitor*): Deși mă tem că atîta meditație nici pentru un mînz nu-i bună.

TUDOREL (*duios, cu nostalgie*): Moş Costică, Moş Costică. Ce-ți pasă! Ai trăit o viață unde ți-a plăcut. Vine primăvara, dezgropi via. Îndrepti aracii. Înlocuiești unde trebuie. Sapi via. O stropești. Iar o sapi, iar o stropești. O tunzi frumos. O păzești de hoți.

Aștepți ploaia. O uzi când plouă mai puțin. Vine toamna. Aștepti s-o mîngîie ușor, bruma, și când și bruma se-așterne așa, ca un văl de mireasă, bucuros o culegi. Sortezi strugurii, îi torni în căzi, mus-tuiești, amesteci. Aștepți să fiarbă mustul, îl păzești să nu fugă – poți să-l pierzi ca pe-un armăsar sălbatic care-o ia razna. Și mai apoi, când e potolit și cu zăbala pusă, tragi vinul ușor în buți și butoaie și-l lași la odihnă. Îngropi iar via și pe masă pui paharul cu lumină și poți să zici, mulțumit: Cotnari adevărat, ascultați ce vă zic eu, oștean al lui Ștefan cel Mare! Ia' poftiți!

MOȘ COSTICĂ (*și mîndru, și bucuros*): Asta cam așa e!

TUDOREL: Păi vezi?! Știu eu că-i așa. Și pentru tata nu-i tot „așa”? Și nici el nu și-a pierdut tinerețea în meditații artistice (*imită*) „Intenționalitatea în sensul fenomenologiei husserliene”... „Brus-ca comprimare implozivă a cuvintelor: relativizarea definițiilor nominale...”

CRITICUL (*intră, prețios, pe această replică pe care o comple-tează*): „... în lipsa căroră, adio, orice posibilitate de organizare într-un discurs linearizat”. Bravo, Tudorel, faci progrese. (*Tudorel dă a lehamite din mîină*).

MOȘ COSTICĂ (*echivoc*): Face, face.

CRITICUL: Excelent, amice, dacă ai remarcat și dumneata...

MOȘ COSTICĂ (*tot echivoc*): Da' numa să nu facă prè multe.

CRITICUL (*mirat*): De ce?

MOȘ COSTICĂ: Așà. Așà știu eu din bătrîni. Că ce-i prè mult, strică.

CRITICUL (*cu superioritate*): Prejudecată. Arta iese din sfera normalității.

MOȘ COSTICĂ (*placid*): Așà mă tem și eu.

CRITICUL (*nu-l ia în seamă, își toarnă un pahar de vin, se plim-bă cu el prin scenă; îl ridică în lumină și, apoi, meditativ*): A fi sau nu fi?

MOȘ COSTICĂ (*atent, încordat*): leste. L-ați turnat cu mîna matali.

CRITICUL (*filozofic*): Interioritatea e sinele cel mai mare: interioritatea interiorităților...

MOȘ COSTICĂ (*dubitativ, pentru el*): Parc-ar vorbi româneș-te, parcă n-ar vorbi...

CRITICUL (*către Tudorel*): Acum, cu o săptămână înaintea examenului de admitere, sper că stăm bine. Nusquam est qui ubique est. Adevărat, tinere?...

TUDOREL: Să fiu sincer, pe cât trece timpul pe atât sînt mai nesigur. Ce e adevărat, și ce nu e?! Nu știu!

CRITICUL (*bate din palme, entuziasmat*): Mă îndoiesc, deci exist! Tinere, te felicit. Ai ajuns atât de repede la o conștiință de sine. Dragul meu, aceasta nu este doar semnul mării poezii... este chiar coroana!

MOȘ COSTICĂ (*solemn*): Coroana este a lui Ștefan cel Mare.

CRITICUL (*concesiv, către Moș Costică*): Iată, dragul meu, tributul plătit fizicii. (*către Tudorel*) Fizica artistului este metafizica. (*Se instalează cu aer didactic la masă*) Tinere, astăzi, deci, vom auzi o meditație personală. Tema scrisă pentru acasă. Cum se intitulează compoziția?

TUDOREL: „Cade bruma în vii”.

CRITICUL (*cu neascunsă decepție*): „Cade bruma în vii?” Preferam teluricul, insondabilul, metafizicul. Nu prea faci progresele sperate! Dar, să vedem!

TUDOREL (*cu o voce albă care capătă culoare pe măsură ce citește*): Cade bruma în vii toată noaptea. Eu mă răsucesc în pat ca într-un cearceaf foșnitor, de brumă. Sub cerceii viței se-ascunde Vulpea neagră-; îi simt între dinți boabele dulci, stafide ispititoare, Muscatul – ca o miere de mai, parfumată. Perla de Csaba perle multe și reci. Nu pot să dorm. Mă cheamă în vie Galbena, Plăvana, Creața, Grasa, Verdea, Coarna Roșie și Coarna albă. Nu pot să dorm. Mă simt strigat în graiuri străine, dar degeaba, dealurile Cotnariului, în prea lunga lor conviețuire sub razele soarelui blînd, le-a dat dulceața lor: Chasselas doré, blanc, rosé, Sauvignon, Muscat Sauvignon, Hambourg, Pinot gris și Noir, Riesling. Toată noaptea cade bruma, ca o brumă de stele; și e o noapte lungă în care mă despart de toate iubirile mele. Le știu de demult, din floare și încă mai devreme, de la plînsul lor mic, de-astă primăvară, plîns mut care trezește-n pivnițe reci sufletul vinului vechi. Cade bruma în vii și eu mă rotesc în pat, ars ca un butaș tînăr, de prima lui brumă. Și dacă tîrziu, adorm, este doar pentru ca să mi se furișeze în vis, pe

rînd, Vulpea neagră, Frîncușa, Coarna, Tămîioasa și, înaintea tuturor... Regina”.

(Tudorel termină emoționat și fără să înțeleagă bine despre ce e vorba, Moș Costică, își șterge, discret, o lacrimă. O tăcere lungă pe care o va sparge, într-un târziu, Criticul).

CRITICUL *(ia un pahar, bea, se plimbă, tușește. Toți așteaptă verdictul)*: Mdè. Ar trebui, poate, să-ți ascund adevărul, pentru încurajare. Dar, la vérité avant toutes choses. *(imperturbabil, superior)* În concluzie, n-am de ce să te încurajez. Drumul acesta e un drum închis. Meditație naturistă?! Efectul cantonării într-un mediu familial?! Acesta nu poate duce la marea artă. Mai multul nu-și poate avea temeiul în mai puțin.

MOȘ COSTICĂ *(fluieră cu admirația celui care nu pricepe)*

TUDOREL *(nu, supărat nu e)*: Văd eu că n-o prea nimeresc.

CRITICUL: Îți recomand domeniul abstracțiunilor prin care te vei feri de capcanele sterile ale realității. Aștept tema următoare. *(verdictual)* Pentru triumful adevărului artistic, n-am tată, n-am mamă. Au revoir! *(lese solemn și important)*

MOȘ COSTICĂ *(uitîndu-se după el lung și speriat)*: Văleu! Da' aista-i amarnic di tăt!

Cortina

A doua meditație cu Cîntărețul

Același decor; JOI, zi de meditații cu cîntărețul. Tudorel, cu o chitară, se imprimă la casetofon. Moș Costică stă deoparte și-l privește.

TUDOREL *(cîntă la chitară)*: Bună seara, iubito, te-aștept ca și cînd / Numai dragostea noastră ar fi pe pămînt!“ *(îi răspunde vocea cîntăreței Loredana Groza: „Bună seara, iubite, te-aștept ca și cînd / Numai dragostea noastră ar fi pe pămînt)/“*

MOȘ COSTICĂ *(atent, aluzie la fată)*: O știi?

TUDOREL *(pe gînduri)*: Bineînțeles!

MOȘ COSTICĂ *(il frămîntă o idee)*: Da'... tat' to?

TUDOREL: Ei, nici chiar așa!

MOȘ COSTICĂ: Dacă nu vrei să-i zici tu, nu-i zice. Moș' tu Costică știe să păstreze secretul. De cînd sînt la protocol, nici babei

nu-i mai povestesc nimic. Mă trage îe de limbă, da' ce, io-s' prost?
„Ce faci la protocol?” Secret! „Cine vine la protocol?” Secret! „Ce vorbiți la protocol?” Secret! Secret de stat, babo, nu-nțelegi? Înțelege, nu-nțelege, ce să facă: bea Grigore aghiazmă.

TUDOREL: Moș Costică, matale ți-a plăcut cîntecul?

MOȘ COSTICĂ: Mi-a plăcut și-mi place și-acum. Dacă n-am știut că trebuie Conservator, am cîntat la un pahar, la o nuntă, la o cumetrie, în armată.

TUDOREL (*îngîină o melodie la chitară*): Și mie mi-ar place muzica fără Conservator. Am douăzeci de casete. La chitară am compus și eu cîteva cîntece. Nu chiar așa de frumoase ca ăsta (*cîntă*): „Bună seara, iubito, te-aștept ca și cînd / Numai dragostea noastră ar fi pe pămînt”.

(*Intră, ca de obicei, vesel, Cîntărețul*)

CÎNTĂREȚUL (*cîntînd*): „La donna e mobile, / La donna e mobile”. Ascultă-mă pe mine, tinere, că știu ce-ți spun.

MOȘ COSTICĂ: Ce-i așa de mobilă?

CÎNTĂREȚUL: Femeia. Femeia, dragii mei. Întreaga operetă este plină de exemple celebre pe care eu le-am studiat cu ferveare. De la contesă (Contesa Maritza) la simpla fată din popor (Ana Lugojana) femeia este cocheta care-i place să inventeze intrigi (*cîntă*) „Și-am venit la voi la șură / Ana Lugojana / Să mă uit pe sub căciulă / Ana Lugojana / Și-am venit la voi la șură / Ana Lugojana / Să mă veselesc o dată / Ana Lugojana.”

TUDOREL (*cîntă după melodia de jazz a Aurei Urziceanu*): „Tare-mi place dragostea / Care spune nu și da / Nu, da / Nu, da!”

MOȘ COSTICĂ: Pe vremea mē se zicea „Stăi binișor nu-mi da pace”.

CÎNTĂREȚUL: Cochetele! E vremea cochetelor! (*încearcă să strecoare o intrigă*) Femeile la vîrsta a doua descoperă cochetăria ca un înlocuitor al tinereții. (*parabolă*) Dacă o Actriță este cu un Critic plictisitor și un fermecător Cîntăreț într-o societate, ea va prefera farmecele Cîntărețului dar îl va încuraja și pe Critic; și cînd la orizont va apare un june, oricît de neinteresant, cum sînt – să nu te superi – junii de 18 ani, ea îi va face geloși pe cei doi încercînd să-l cucerească pe proaspătul major.

MOȘ COSTICĂ: Bate șeaua să priceapă măgarul.

TUDOREL (*dezinvolt*): Și măgarul spune: n-am nici o vină.

MOȘ COSTICĂ (*a înțeleș*): Ete!

CÎNTĂREȚUL: Opereta „Vinzatorul de păsări” are o arie pe care ar fi bine s-o înscrii în repertoriul pentru admitere, atît pentru frumusețea muzicii cît și pentru înțelepciunea libretului.

TUDOREL (*va deschide casetofonul pentru imprimare, își drege vocea și cîntă*): „Cînd săracul tatăl meu / Era tînăr cum sînt eu / În zăvoi pe înserat / Mîndra el și-a sărutat / Și pe cînd se sărutau / Triluri dulce se auzeau...!”

CÎNTĂREȚUL (*în replică didactică*): „Și cînd tata-mbătrînit / Și de ani s-a gîrbovit / A pornit pe vechiul drum / Era singurel acum / De prin crengi ca și-alte ori / Tremurau privighetori...”

CÎNTĂREȚUL (*oftînd*): Ehe! Nu mai știe. Înființează un cenaclu, descoperă ea o glorie a teatrului, sucește ea mințile unui bacalaureat!

MOȘ COSTICĂ (*îi răspunde în replică*): Mărie și Mărioară! (*toți rîd*) la un par de mă omoară...

(*Cîntărețul îl ia de umăr pe Moș Costică și cîntă împreună*):

Parul să fie de soc / Să nu mă omori de loc”.

TUDOREL (*Se alătură*): Parul să fie de tei, / Să nu mă omori de fel!

Cortina

Același decor; zi de meditație cu Actrița; se repetă o scenă din Caragiale; Moș Costică va juca sugestiv, pantomimic, ceea ce vede și interpretează în felul său. La ridicarea cortinei, Tudorel Neamțu este în genunchi în fața Actriței. Cei doi repetă cunoscuta scenă din „O noapte furtunoasă” Rică Venturiano – Veta.

TUDOREL NEAMȚU (*Rică*) (*urmînd indicațiile autorului „pune mîna pe inimă, răsuflă adînc și înaintează în vîrful picioarelor pînă la scaunul ei; cade în genunchi și începe cu putere”*) Angel radios!

ACTRIȚA (*Veta*) (*la fel, „dă un țipăt, se scoală și fuge în partea cealaltă a scenei, făcîndu-și cruce și scuipîndu-și în sîn*): Aaaa!

TUDOREL NEAMȚU (*Rică*) (*Mergînd în genunchi către ea*):
Angel radios! precum am avut onoarea a vă comunica în precedenta mea epistolă, (*Veta fugе de el și, în consecință, Rică o urmărește, tot în genunchi într-un ritm mai alert*) de cînd te-am văzut întîiași dată, pentru prima oară, mi-am pierdut uzul rațiunii; da! sînt nebun... (*Gesturile sale sînt exagerat teatrale, îngroșate*).

ACTRIȚA (*Veta*): Nebun! (*strigînd*) Săriți! (*Strigă cu putere și, la țipătul ei, intră, precipitat, Moș Costică*).

MOȘ COSTICĂ (*la vederea lui Tudorel în genunchi, alergînd după actriță, Moș Costică scapă paharele din mînă*): Văleu! Mă băietе!

ACTRIȚA (*Veta*) (*își continuă rolul*): Chiriac! Spiridoane!

MOȘ COSTICĂ (*stupefiat*): Nă, c-o apucat-o pandaliile de frică (*către Actriță*) Ce, Chiriac? Ce, Spiridon? Pe mine mă cheamă Costică, ori Moș Costică! N-avem nici un Spiridon! Iar Chiriac, nici de leac!

TUDOREL (*Rică*) (*nu ia în seamă pe Moș Costică și-și continuă rolul*): Nu striga, madam (*fuge după ea în genunchi, în patru labe*): fii mizericordioasă! (*Moș Costică încearcă să-i atîină calea*) Sunt nebun de amor; da, fruntea mе îmi arde...

MOȘ COSTICĂ (*speriat din ce în ce mai tare*): Măi băietе, tu te-ai îmbolnăvit, ori te-o deochiat careva...

TUDOREL (*Rică*): ... tîmplele-mi se bat, sufer peste poate, parcă sînt turbat.

MOȘ COSTICĂ (*îngrozit*): Turbat? Aoleu! Nu m-apropii, am mai văzut pe unu' așa în armată.

ACTRIȚA (*Veta*): Turbat?... Domnule, spune cine ești...

MOȘ COSTICĂ: Aici nu-i lucru curat, i-o diochet pe amîndoi (*către Actriță*): Domniță, madam, cum să nu-l cunoști? Este Tudorel, băiatul lui domn' inginer Neamțu. Cu toate că, așa s-o schimbat, că nu l-ar cunoaște nici tat' so!

ACTRIȚA (*Veta, continuă*): Spune ce poftești; ce cauți pe vremea asta în casele oamenilor?

MOȘ COSTICĂ: Văileu! S-o prostit de frică, biata muiere. Crede că-i la ea acasă și, cînd colo, e la mine la cramă. Ce mă fac? Îl omoară domn' inginer dacă-l prinde.

TUDOREL (*Rică, îi aține calea*): Cine sînt? Sunt un june tînăr și nefericit care suferă peste poate și iubește la nemurire.

MOȘ COSTICĂ (*strigă, aspru*): Tudorel, astîmpără-te. Nu ai rușine? (*mai încet, cu înțelegere*) De fapt, mi-e milă de el, e băiat mare, poți să stai de lemn la atîta meditație?

ACTRIȚA (*Veta*): Vai de mine! ăsta e un pungaș...

MOȘ COSTICĂ (*jignit, protestează*): Ei, nici chiar așa...

ACTRIȚA (*Veta*): ... Umblă noaptea să ne pungășească. Chiriac! Spiridoane! Săriți! hoții!

MOȘ COSTICĂ (*sare, se repede la Actriță și încearcă s-o liniștească*): Stăi! Stăi, domniță! Nu striga și nu te teme că eu sînt aicea și Chiriac nu-i nicăieri. Și nici băietul aista nu-i un pungaș, îl cunosc bine și pe el și pe tat-so. Da' i-adevărat, că de-atîta meditație, a luat-o razna bine. Îl pun eu la punct.

(*Actrița și Tudorel degeaba încearcă să se sustragă, și să-și continue repetiția. Moș Costică îi împiedică gesticulînd și trăgînd de Tudorel. Cei doi se lasă păgubași izbucnînd în rîs.*)

ACTRIȚA (*rîzînd și ieșînd din rol*): Moș Costică, ești o poezie! Am jucat în trei!

MOȘ COSTICĂ (*nu înțelege*): Eu n-am jucat nimica.

TUDOREL: Ba da, Moș Costică. Ai jucat foarte convingător. Tot voiai să te faci „elev” la teatru.

ACTRIȚA: Profesor, Moș Costică. Nu-i așa că teatrul este sublim?

MOȘ COSTICĂ (*încurcat și jenat că nu a înțeles la timp*): Este, dacă zici mata ce zici mata. Dar de ce atuncea îl credeai hoț și nu-l recunoșteai pe Tudorel?

TUDOREL: Așa e teatrul. Joci cum ți se cîntă, Moș Costică.

MOȘ COSTICĂ: Daaa? Cu cîntec m-aș prinde să joc și eu.

ACTRIȚA (*încîntată*): Moș Costică este adeptul actorului total. Și noi la fel. Nu-i așa, Tudorel? (*Începe să dansese un step la care îl antrenează și pe Tudorel*) Așa! Din ce în ce mai repede! Mai repede! Hai, Moș Costică!

Moș Costică, pe margine, încearcă și el, și step-ul său se apropie de sîrbă în mod evident.

ACTRIȚA (amuzată, antrenată, teatrală): Hollywood!
După un lung moment de step.

Cortina

Scenă mută, foarte importantă pentru ritmul și desfășurarea spectacolului. Ea sugerează următoarele: Aproximarea examenelor este iminentă. Ritmul meditațiilor se întetește și eforturile de persuasiune ale meditorilor devin tot mai agresive.

Același decor. Tudorel cu un băț ca pentru arătat la hartă urmărește niște desene abstracționiste „descriindu-le” cu o mimică și o pantomimică exprimând aferare, afectare, timp în care, la fel, Criticul e încântat, Moș Costică înspăimântat, realizându-se în fapt un zumzet fără cuvinte al „meditațiilor” din celelalte scene. Criticul încearcă, prin gesturi largi, să-l convingă pe Tudor Neamțu că trebuie să dea băiatul la Belle Arte, Tudor Neamțu aproape promite și-l scoate afară, pe ușă, bucuros că a scăpat. Năvălește Actrița. Joc de scenă afectat, Moș Costică se va lumina dintr-o dată. Tudor Neamțu este și cu ea politic, receptiv. Se va juca, fără cuvinte, „scena din Caragiale” și, desigur, se va dansa pe ritmul unei muzicii din ce în ce mai îndrăcite. Patetică, afectată, Actrița va încerca să-l convingă pe Tudor Neamțu că Tudorel trebuie, obligatoriu, să urmeze teatrul. Tudor Neamțu o conduce, promițându-i. Apare Cîntărețul și chestiunea se repetă. Va umbra prin scenă cîntînd afectat, Moș Costică va bea din ce în ce mai mult vin, Tudorel va colinda și el scena, interpretînd arii cu ochii în tavan, fără cuvinte. Cîntărețul îl convinge pe Tudor Neamțu care, n-are încotro, îi promite și acestuia, conducîndu-l spre ieșire. Între timp, Moș Costică aduce vin, schimbă paharele, ține la zi calendarul din perete, aleargă după sticle, toarnă în pahare și, la sfîrșit, cînd iese și Cîntărețul, cade istovit trăgînd din timp în timp din sticlă. O clipă de istovire generală, cele trei personaje îngheață într-o atitudine de stop-cadru care durează o clipă mai lungă doar, și pe un ritm alert – ilustrația muzicală va avea în tot acest timp un rol esențial – năvălesc în scenă, deodată, Actrița, Cîntărețul și Criticul, vorbind toți deodată și încercînd să-și impună punctul de vedere cu zgomot, cu multă gestică, cu presiuni față de tată și fiu, luînd drept arbitru pe Moș Costică. Pentru

ca ideea să fie mai convingătoare scena se va juca tot mut, replicile vor fi însă înregistrate pe bandă de magnetofon, suprapunându-se, întretăindu-se, contrazicându-se sau subliniind cele ce se întâmplă pe scenă.

VOCEA ACTRIȚEI: A fi sau a nu fi, aceasta-i întrebarea?

VOCEA CRITICULUI: Citoyens! marile hotărâri se iau în momente scurte, fulgerătoare.

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: Stă sub semnul unei naturi muzicale.

VOCEA ACTRIȚEI: Tudorel este actor!

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: Muzica este destinul său!

VOCEA CRITICULUI: Deasupra tuturor, domnu' inginer și domnilor colegi, e critica. Tudorel va face critică!

VOCEA LUI TUDOR NEAMȚU: Desigur, dar, totuși...

VOCEA ACTRIȚEI: Nici un dar...

VOCEA CRITICULUI: Nici un desigur...

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: „La donna e mobile”...

VOCEA ACTRIȚEI: Aceasta e o chestiune de farmec personal!

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: ... De geniu ...

VOCEA CRITICULUI:...De cultură, dragii mei, de cultură...

VOCEA LUI TUDOREL: Eu, n-am cuvinte...

VOCEA ACTRIȚEI: Ți-am mai spus: Nici un cuvînt în afară teatrului: Să dea la Belle Arte urîții, sîsîții...

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: Să luptăm, prieteni, pe baricadele Muzicii...

VOCEA LUI MOȘ COSTICĂ: Baba e ultima baricadă.

VOCEA LUI TUDOR NEAMȚU: Dar e un copil...

VOCEA CRITICULUI: Nici „un copil”. Arta cere sacrificii. Vechea Eladă...

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: Unii se nasc și se instalează direct în sublim. Jos din sublim!

VOCEA LUI MOȘ COSTICĂ: Da' mai luați un Cotnărel; Ștefan cel Mare a băut și la turci nu le-a priit!

VOCEA LUI TUDOR NEAMȚU: Sîntem democrați, dar la vie avem Regină.

VOCEA ACTRIȚEI: Nici o actriță, nici un actor n-ar trebui să se căsătorească. E ca și cum ar ține într-o colecție particulară un Renoir. Noi sîntem bunuri naționale. Internaționale!

VOCEA CRITICULUI: Chérie, discutăm degeaba. Tudorel nu alege, Tudorel a fost ales.

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: Opereta!

VOCEA ACTRIȚEI: Noi sîntem dincolo de bine ori de rău Tudorel, vrei să salvăm teatrul?

VOCEA LUI MOȘ COSTICĂ: Tudorel, io zic c' ai dat de dracu.

VOCEA CÎNTECULUI: Ars longa...

VOCEA LUI MOȘ COSTICĂ: N-am ars nimica. Io sînt pitagog la artiști.

VOCEA LUI TUDOR NEAMȚU: Dar nici nu l-am întrebat pe Tudorel...

VOCEA CRITICULUI: Adevărul faptelor... numai adevărul faptelor ...

VOCEA LUI MOȘ COSTICĂ: Am zis că ce-i prea mult strică.

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: Tudorel, prinț al Operetei!

VOCEA ACTRIȚEI: Tudorel a dus tava în seara în care s-a îmbătat valetul; vei spune, ca întotdeauna, că ai înlocuit un actor bolnav...

VOCEA CRITICULUI: De la Hadrianus la Dali iată un avans.

VOCEA CÎNTĂREȚULUI: Student la Conservator!

VOCEA ACTRIȚEI: Student la teatru!

Pe această învălmășeală cade cortina

Sfîrșitul actului II

ACTUL III

Același decor; scena arată ca un câmp de bătaie părăsit în grabă; sticle răsturnate, scaunele în dezordine, calendarul răsucit într-o parte, pe jos, risipite, desene, mape, sticle, cărți. Din timp în timp telefonul sună prelung, dar nu apare nimeni care să răspundă. O voce din culise: „Domnu’ inginer! domnu’ director!” În acest moment intră Tudorel Neamțu.

TUDOREL: Parc’or fi fost turcii pe-aici! (*Singur, se vede treaba, e mult mai dezinvolt; fluieră lung, cu uimire și dezaprobare; încearcă să îndrepte câte ceva în dezordinea din jur, dar fără prea mult spor*) Au fost, n-au fost, jalea însă e cât casa. (*Se uită în jur, la dezastru*) Totul e pustiit! Tata a căzut la pat! El, care n-a făcut în viața lui un guturai! Oh, doamne, de-ar veni o dată mama de la specializarea aia, că în lipsa ei toți s-au specializat în nebunii. Nu mai găsești unul întreg! Eu mă fac artist, cîntăreț sau pictor, tata învață să bea, dar fără mult succes, și nici măcar pe Moș Costică n-ai cum să-l mai recunoști (*cu duioșie*) „pitagog la artiști!” Te pui cu el, brè?! (*Telefonul sună prelung, încetează și, apoi, din nou; Tudorel îl lasă fără răspuns*) Dacă au ajuns să sune și aici – după tata sună – e limpede! S-a dus dracului ordinea la noi. Doamne, și ce disciplină, și ce militarie mai erau pînă nu demult în podgoria asta. Armată, nu alta! Mergeau toți, ca pe sîrmă, și tata primul dintre ei. Păi eu nu țin minte în toată viața mea să mă fi trezit vreodată dimineața, oricît de dimineață ar fi fost și să dau de el în casă. Duminica, la fel; ce, știa tata ce-i aia duminică? (*Îl imită*): „Eu nu cunosc sărbătoare, fiindcă nici via nu cunoaște”. (*cu drag și mîndrie*) Și via chiar mergea ceas. (*Arată spre niște diplome afișate pe pereți*) Adevărul e că locurile astea fruntașe nu se obțin așa, cu una, cu două! (*cu ciudă și durere*) Da, dar lui îi place! Face ce-i place și ce se pricepe! Cînd se trezește, are la ce se gîndi: la butași, la ploaie, la săpat, și cînd iese din casă iese cu drag! (*Se așează jos, în mijlocul scenei, aproape de rampă, doborît de regret și melancolie*) Să-l bată vîntul ușor, vînt de primăvară, să audă primul plînsul vinului și să simtă primul că trece iarna și să-l aburească, primul, răsuflarea primăverii! Să simtă, el și mugurii, de-odată, prima zi însorită. Să-l vezi ars de soare, sănătos, cînd ceilalți abia ajung să dea haina jos, ca să rămînă în cămașă. (*Moment lung, de emoție și tristețe; brusc, cu ciudă, bate cu pumnul*

în scîndura scenei) Da, lui ce-i pasă! El (*patetic*) tră-ieș-te! Dar eu?! (*imită, îngroșînd mult*) „aurul velin al pielii tale”, încă o dată, Tudorel, mai patetic, mai artistic, „aurul velin al pielii tale se va bruma întunecat” (*abătut*) Se va bruma pe dracu’! Nu se va bruma deloc pentru că (*iar imită*) „De-a lungul străzii Lafayette, fanfara defila domol...” Nu mai defilează vreo fanfară. (*Înfuriat, și mai teatral, și mai caricatural*) Pentru că: „Mon vieux, admirăm exotismul latent al istoriei romane! Romă, tu lupoaică și vestală!” (*rămîne un timp deprimat, cu capul aplecat, ca un învins; apoi, încet, își revine și din ce în ce se înfurie mai tare*) Și eu?? Eu, ce fac eu?! Prostii! Ca un Vasilache pe sîrmă: dansează, Tudorel Neamțu, recită, Tudorel Neamțu, scrie, Tudorel Neamțu, cîntă Tudorel... (*sună telefonul și, cu un gest automat, Tudorel ridică receptorul continuîndu-și tirada*) Neamțu (*Se aude vocea de la celălalt capăt al firului.*)

VOCEA NR. 1: Să trăiți, dom’ inginer!

TUDOREL (*surprins*): Cineee???

VOCEA NR. 1: Costică Purdelea aici, dom’ inginer. Ce facem cu camionul? Descărcăm fosfatul, dar unde-l punem?

TUDOREL (*încurcat, dă să explice confuzia*): Păi, știi...

VOCEA NR. 1: Știu, cum să nu știu! Că tot îl descarc în fiecare an dar se cheamă că v-am consultat. Democratic...

TUDOREL (*tot surprins, reia mecanic*): Democratic...

VOCEA NR. 1: (*veselă, cu ușoară ironie*): Democratic, să trăiți, am șters-o la camion că nu-i basculă să se descarce singur!

TUDOREL (*rămîne descumpănit cu receptorul în mîină*) la uite, frate. Pînă și nea Petrică Purdelea știe ce are de făcut!

(*Din nou, telefonul; Tudorel, îl ridică cu oarecare reticență, totuși*)

VOCEA NR. 2: Bună dimineața, dom’ director. Eu îs, Traian de la SMA. Mi-a zis Purdelea că v-a găsit la cramă că vă caut și eu de-am amețit. Care-i necazul: dacă nu plec după motorină acum, degeaba mai plec. Mîine-i sîmbătă și nu mai găsesc în bază pe nimeni.

TUDOREL (*ezitant*): Bine...

VOCEA NR. 2: Sigur, o să fac cum e bine. Sînt tractorist de cincisprezece ani, nu de ieri, de azi, și-am învățat să-mi hrănesc caii-putere! Să trăiți. (*închide*).

TUDOREL (*melancolic*): Trăiește și dumneata, sănătos, bade Traian, că știi pentru ce trăiești. Hrănește-ți bidivii și-i pune la muncă.

(Din acest moment începe o rafală de telefoane. Nu se mai aud, ci doar replicile lui Tudorel, care, dacă tot e confundat, își ia rolul în serios).

TUDOREL: Da, Neamțu la telefon, *(cu mâna pe receptor)* Văd că nu contează că sînt Tudorel și nu Tudor! *(pauză)* Ziceam și eu așa. Uite ce faci. Îi duci pe toți ai tăi în vie. După furtuna de alaltăieri aracii dinspre șosea s-au cam aplecat. Vezi care trebuie, înlocuiești, care nu, întărește. Salut! *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: La telefon. Dacă vin să verific? Vin, dar pînă verific eu vă dau un sfat: controlați singuri. O frunză dacă găsesc nestropită, una singură, o luați de la capăt. Înțeles? *(închide telefonul, încîntat de sine)* Cum să rămînă vreun butuc nestropit? Dă mana-n vie ca vulpea la găini.

(telefonul)

TUDOREL: Da. Bine. Plecați. Ai învoire pînă luni, dar luni dimineață să fii primul! *(închide și reflectează cu înțelegciune)* Au și oamenii copii de înscris la școli, la Facultăți.

(telefon)

TUDOREL: Alo? *(pauză)* Da, să trăiți. Schimb de experiență, să trăiți. Echipă de fruntași, să trăiți. Împărtășim experiența, să trăiți. Împărtășim, că avem ce, să trăiți *(închide telefonul.)*

(telefonul)

TUDOREL *(și mai în rol)*: Da. Bine. E-n ordine. *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Nu. Mîine dimineață *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Concentrația optimă. Verificați pompele *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Alo? nu! *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Alo, da, e momentul. *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Alo? Da! Da! Da! *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Alo? Nu! *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Alo? Da! *(închide)*

(telefonul)

TUDOREL: Alo!...

Cortina

Tudorel a dispărut, nu se știe la ce Facultate va da examen. Tudor Neamțu e de nerecunoscut. Are un prosop legat în jurul capului ca un turban, cămașa descheiată la gât, pantalonii mototoliți, neras, cu cearcăne, dezordonat în gesturi. Moș Costică e, dimpotrivă, pedant, poartă un basc într-o parte și fular lung, răsucit în jurul gâtului – ținută în care se poate recunoaște ușor „uniforma” Criticului, cămașă artistică precum Cîntărețul și gesturi afectate, prețioase, care amintesc de Actriță. La ridicarea cortinei Tudor Neamțu stă într-un scaun, un fel de jilț de cramă, cu capul lăsat în piept; geme, suferind, din timp în timp. Moș Costică fluieră una din melodiile pe care îl „meditase” Cîntărețul pe Tudorel.

TUDOR NEAMȚU (*se vaită*): Of! Auu! Ah, de ce nu mi-a dat Dumnezeu și mie darul ăsta!

MOȘ COSTICĂ (*filozofic*): Dè!

TUDOR NEAMȚU (*Iar încearcă să bea din pahar ținându-se de nas, ca pentru o doctorie rea. Nu reușește decît să se strîmbe îngrozitor*): De cînd m-am hotărît, mă chinui precum Cristos și nu reușesc să termin o sticlă. (*geme*) Auuu! Singurul rezultat este că-mi crapă capul de durere. Aoleu! Parcă am bolovani în cap.

MOȘ COSTICĂ (*se întrerupe din fluierat ca să-i răspundă la fel de sibilinic*): Dè!

TUDOR NEAMȚU (*exasperat*): Ce-i aia „dè”?

MOȘ COSTICĂ (*prețios*): E, că fiecare-și urmează destinul.

TUDOR NEAMȚU (*fluieră ironic cît îl lasă durerea de cap*): E-te! Și eu, bînd sticla asta de vin care nu se mai termină, tot aia urmez?

MOȘ COSTICĂ (*la fel*): Mai ales mata, domn’ inginer!

TUDOR NEAMȚU (*autopersiflare tristă*): Da, mai ales eu! Că eu sînt cel care știe unde mi-e acum băiatul!

MOȘ COSTICĂ (*cîntă după „Vînzătorul de păsări”*): Da’ cînd tata-mbătrînit / Și de ani s-a gîrbovit...

TUDOR NEAMȚU: M-am gîrbovit rău...

MOȘ COSTICĂ (*cîntă*): ... Și ești singurel acum!

TUDOR NEAMȚU: Foarte singur! La care Facultate o fi, omule? Asta-i problema! A dispărut în tot haosul acela și dus a fost! Ce i-o fi plăcut lui din toate meditațiile?

MOȘ COSTICĂ (*cu subînțeleles*) Aista-i calul lui Troian! (*Evident, reproduce greșit*).

TUDOR NEAMȚU (*iar se vaită*): Aoleu, și vai de mine! Zac de nouă zile tot așa...

MOȘ COSTICĂ (*hiperexact*): Eu aș zice că-i a zecea.

TUDOR NEAMȚU: Bine faci că-mi ții socoteala la zile. Că eu nu mai sînt în stare de nimic, nici nu știu pe ce lume sînt.

MOȘ COSTICĂ: Țin. Dacă se plătește mai bine ca la vie și ca la artiști, sînt de acord să mă fac și contabil.

TUDOR NEAMȚU (*trist*): N-ai avea ce cîștiga, om bun. Astea-s zilele mele negre. Aoleu, iar mă ia. Moș Costică, cum dracu' zic toți că-și îneacă necazul în băătură și numai eu nu reușesc?

MOȘ COSTICĂ (*pretios, dar pronunță greșit*): În vin e veritas!

TUDOR NEAMȚU (*surprins, bănuitor, nu-i vine să creadă*): Ce în vin? Ce zici acolo?

MOȘ COSTICĂ (*modest*): Eu, nimica. Mă gîndeam la latini.

TUDOR NEAMȚU (*exasperat de noua atitudine a lui Moș Costică*): Lasă-i dracu', că are cine se gîndi la ei. Capul mă doare, Tudorel a dispărut, vin nu pot să beau și nu știu măcar dacă băiutul s-a dus la examene și, oricum, la ce Facultate dă!

MOȘ COSTICĂ (*sibilinic din nou*): Cavaler de la table ronde. Dè! Am zis eu!

TUDOR NEAMȚU: Ce-ai zis?

MOȘ COSTICĂ: Că ce-i prè mult, strică.

TUDOR NEAMȚU: Și ce-i prea mult?

MOȘ COSTICĂ: Prè multă meditație strică.

TUDOR NEAMȚU (*se disculpă*): Puteam altfel? Nu știi că azi așa e moda: toată lumea face meditații.

MOȘ COSTICĂ: Dacă voiai, puteai. Măcar acum, cît e prea tînăr. După aceea... mă rog. Uite, eu am scăpat de meditații pînă la 65 de ani. Și, slavă domnului, nu m-am plîns. (*șugubăț*) Nu zic că nu mi-o plăcut, da numa să nu afle baba! He, he, he!

TUDOR NEAMȚU (*nu participă la gluma cu echivoc*): Da, e-adevărat. Dumneata nu te-ai plîns dar eu jelesc acum de-a binelea. Mor! Înțelegi? Mor!

MOȘ COSTICĂ (*senin*): Mormîntul oamenilor mari e universul. Da' eu și baba mē îl avem la Deocheți.

TUDOR NEAMȚU (*totul îi pare confuz*): Cred că îți rîzi de mine deși nu știi să-ți fi făcut vreun rău. Așa mă doare capul de nici nu-mi pot da seama dacă îți rîzi de mine ori de dumneata (*și mai confuz*) Ori, poate vorbești serios?

MOȘ COSTICĂ: Prè serios. La Roma morții sînt mascați și-i poartă în picioare, ca pe strigoi... E foarte frumos!

TUDOR NEAMȚU (*se sperie*): Moș Costică, nu vorbi prostii că-ncep să cred altă aia!

MOȘ COSTICĂ (*superior, retoric*): Iote ce se întîmpă, cînd poporul este ținut pre departe de universală!

TUDOR NEAMȚU (*depășit*): Moș Costică, iartă-mă că te întreb, te simți bine?

MOȘ COSTICĂ (*superior*): Foarte bine.

TUDOR NEAMȚU (*la fel, uluit*): Eu beau, dar mi se pare mie că dumneata te îmbeți. Parcă te știam mai obișnuit cu băutura...

MOȘ COSTICĂ (*jignit*): Eu?! Eu, domnu' inginer, să știi mata, eu nu beau niciodată. (*Pune sticla la gură și trage un gît zdravăn*).

TUDOR NEAMȚU (*halucinat de ce aude și ce vede*): Mi s-o fi părut mie (*ironie vagă*) Pardon.

MOȘ COSTICĂ (*reia, cu superioritate*): Eu, domn' inginer, nu beau. Combat!

TUDOR NEAMȚU (*izbucnește într-un rîs abrupt, chinuit de durere de cap*): Moș Costică, hai să „combatem” împreună, poate mă-nveți și pe mine cum să fac, să mă îmbăt și eu odată, să-mi treacă și durerea de cap, să uit și de necazul cu Tudore!

(*Bea din sticlă, strîmbîndu-se grozav; Moș Costică bea, la fel, direct din sticlă, dar cu infinită dexteritate*).

MOȘ COSTICĂ (*se șterge cu mîna peste mustață și-l laudă și pe inginer*): Bravo, așa „sitoen”! (*Cîntînd*) Eu aș bea douăzeci butoaie c-o fetiță pe genunchii mei... (*pauză, grav*) Am citat din clasici.

TUDOR NEAMȚU (*oțărîndu-se, se ia cu mîinile de cap*): Ce blestem! Să ai meseria de-a face vin și să nu poți bea o sticlă, acolo! (*plîngător*) Am făcut mii de butoaie de vin! Sute de cisterne de vin! Zeci de trenuri de vin! Un fluviu întreg de vin, în 20 de ani! Și e drept să nu am parte și eu de-o beție? Una singură! O dată-n viață! (*retoric*) Cine mă-nvață și pe mine să mă-mbăt? (*disperat*) Cine știe arta de-a te face criță? (*Plusează*) Dau un regat pentr-o beție!

(rugător) Pînă se-ntoarce Tudore! Moș Costică, să mă-mbăt și eu, o dată! E chiar atît de mult?

MOȘ COSTICĂ (*critic*): Eu aș observa că-i chiar prè puțin. Cu o sticlă înșă, nu faceți nimica. Eu vă îndrum ca la „sfatul specialistului”. O sticlă abia deschide pofta.

TUDOR NEAMȚU (*școlar conștiincios*): Păi, cum?

MOȘ COSTICĂ: Trebuie o damigeană. Și dacă nici așa nu rezolvi problema, musai trecem la poloboc.

TUDOR NEAMȚU (*își leagă capul cu mîinile*): Poloboc e de mult capul meu. (*Se vaită*) Aoleu, capul meu! Unde mi-a fost cînd mi-am chinuit copilul. Aoleu, Tudore! (*Îl jelește ca pe-un mort.*) Viața, viețișoara mea! Băiețelul meu! Ce bun copil mai erai, și ce-am făcut eu din tine! Te-am dat pe mîna meditațiilor! (*Izbucnește în hohote disperate*). Cu artiști!

MOȘ COSTICĂ (*cu subînțeleș*): Cu artista ți-ar fi plăcut și matale da' îi spunè vre-o muscă, doamnei, după ce vinè de la specializare!

TUDOR NEAMȚU (*nu-l aude, jelește mai departe*): Suflețelul meu! Tudorelul meu! Prost am fost și te-am alungat cu prostia mea de-acasă! Să te fac artist! Să vii în documentare în podgorie! Era bine! Dar acum? Să n-ai casă, să n-ai masă, să n-ai parte de un cuvînt bun și de-atîta putere să fugi printre străini.

MOȘ COSTICĂ (*aluzie la artistă*): Las' că-i bine-așa rău.

TUDOR NEAMȚU (*are o idee*): Moș Costică, uite ce vreau să te întreb. Eu n-am stat să văd cum e meditația la artiști. Dar dumneata, care ai fost da față, poate ai băgat de seamă: ce-i plăcea lui mai mult și mai mult? (*Întrebarea e complet inocentă, dar Moș Costică, șmecher, izbucnește în rîs*)

MOȘ COSTICĂ (*prăpădindu-se de rîs*): Hă, hă, hă! Hi! Hi! Hi! Hai că-mi place. (*Îl persiflează*): Chiar că-i greu de ghicit.

TUDOR NEAMȚU (*inocent*): Ce-i de rîs?! Dacă știi, spune repede, nu mă fierbe!

MOȘ COSTICĂ (*rîde iar*): Că doar nu i-o fi plăcut maestru?

TUDOR NEAMȚU: Păi, nu știu!

MOȘ COSTICĂ (*se plimbă legănîndu-și șoldurile sugestiv*): Ei?! (*cîntă*) Cînd sărmanul tatăl meu, era tînăr cum sînt eu...

TUDOR NEAMȚU (*necăjit*): Hai, Moș Costică, nu mă necăji. Eu te întreb de meditații, eu te întreb ce artă i-ar fi plăcut băiatului.

MOȘ COSTICĂ (*disprețuitor, retoric, îl imită*): „Ce artă! Auzi?!? Ce contează (*Răspunde singur, prețios, spre stupoarea inginerului*) Ce contează... e sublimul!

TUDOR NEAMȚU (*din ce în ce mai confuz*): Totuși, cred că-ți bați joc de mine. Cum să ai sufletul ăsta? Nu te-nduiozezi de suferințele unui tată? Nu vrei să fii alături de mine pe baricadele luptei pentru recucerirea unui copil răătăcitor?

MOȘ COSTICĂ (*cu tristețe și invidie puștească*): Din păcate, baba mē e ultima baricadă. Dar, de-ar fi de urcat pe-o baricadă, să fiu sincer (*șmecherește*) aș vrea să fiu mai degrabă lângă „copilul răătăcitor”, să nu te superi mata, decît lângă tat’ so!

TUDOR NEAMȚU (*confuz și inocent*): Da de ce?!

MOȘ COSTICĂ (*izbucnește, amuzat*): E mai vesel E mai... (*Face cîțiva pași, ceva între step și sîrbă, încercînd să imite o repetiție de dans a Actriței cu Tudorel, apoi, după ce execută „numărul”, cade pe un scaun, epuizat*) Ei, asta da, baricadă, domn’ inginer! Acum îl crezi și pe Tudorel? N-o fi el la o facultate cu examene și-o fi pe o „baricadă”, dacă lui nu-i e rău, matale n-ai de ce să nu-ți pară bine. He! He! (*izbucnește în rîs și-ncearcă să-și tragă sufletul cu o înghițitură de vin; reia cîntînd*): „Fiindcă to-boșaru-i băiat-bun / Fiindcă toboșaru-i băiat bun”.

TUDOR NEAMȚU (*ajuns la capătul exasperărilor și uluielii*): Moș Costică, totuși cred că vinul a început să-și facă efectul. (*vesel*) Moș Costică, să știi că am început să mă-mbăt. (*Cu speranță, se explică*) Că doar ce mi se pare mie că faci și că spui mata nu poate cu nici un chip să fie ce faci și ce spui mata în realitate. Să nu te superi dar dacă ți-aș povesti ce văd eu că faci și ce aud că spui, ți-ai face cruce! (*vesel, cu speranță*) Doamne! dă doamne să mă-mbăt și să uit de necazuri! (*din nou, o durere îl înjunghie*) Auuu! (*continuă pe același ton*) Și să uit că am un cap (*din nou țipă*)... Auuu! și că mă doare!!!...

MOȘ COSTICĂ (*filozofic*): A fi sau a nu fi!

TUDOR NEAMȚU (*uluit*): Ceee???

MOȘ COSTICĂ (*calm, natural*): Ți-am dat replica.

TUDOR NEAMȚU (*aproape speriat*): Ce mi-ai dat?!

MOȘ COSTICĂ (*calm, superior explică la fel ca unuia greu de cap*): Replica, „sitoen”!

TUDOR NEAMȚU (*rămas fără o vorbă, fluieră uluit*).

MOȘ COSTICĂ (*exasperat, teatral, invocând*): Of, dacă poporul ar fi adus mai aproape de universală!

(*Tudor Neamțu nu are timp să-și revină din stupefacție întrucât în această clipă intră Actrița furioasă, izbind ușile și se repede la Tudor Neamțu*)

ACTRIȚA (*cu un țipăt ascuțit, războinic*): Așaaa! Trădare!

MOȘ COSTICĂ (*vioi și bucuros, încearcă să facă față imitându-i saltul*): Bonjour popor!

ACTRIȚA (*se întoarce spre el cu violență*): Nici un bonjour popor! Îți scot ochii!!

MOȘ COSTICĂ (*se retrage, fugind, după masa mare a cramei și abia de-acolo are curajul să întrebe*): Da' di ci?!

ACTRIȚA (*belicoasă*): Te-ai aliat!

MOȘ COSTICĂ (*mai ferit de primejdie, are mai mult curaj*): Domniță, țineți-vă firea. N-am nici un aliat! Ce-s eu, Antantă?!

ACTRIȚA: Tu ești capul răutăților. Nu mă mai prostești, viclean bătrîn. Nu mă mai duci pe mine cu Ștefan cel Mare, cu călărețul și calul alb cu stea în frunte! Nu ține! (*către Tudor Neamțu care e în continuare legat la cap cu prosopul și împietrit de scena la care asistă*) Ce te-ai travestit așa ca un papă de Vidin înainte premierii?

TUDOR NEAMȚU (*nu știe pe ce lume se află*): Eu...

ACTRIȚA: Nici un eu! Nimic! Nu mă mai duci cu candoarea aceasta de actor de mîna a șaptea! Nu mă mai impresionez de democratismul dumitale abject (*il maimuțărește*) „Meditați-l pe Tudorel și el să aleagă ce-i place”. S-a terminat! Eu nu pot să admit ca aici, sub ochii mei să se petreacă o crimă.

TUDOR NEAMȚU (*îngrozit*): O crimă? Ce crimă? Asupra cui?

ACTRIȚA (*teatrală*): Tudorel (*Începe să plîngă*)

TUDOR NEAMȚU (*sare în sus cu un răgnet de fiară*): Cee! Băiatul meu!

ACTRIȚA: Criminalule! (*și către Moș Costică*): Criminalilor!

MOȘ COSTICĂ (*demn*): Pardon! Eu sînt viticultor!

TUDOR NEAMȚU: Doamne Dumnezeu! Unde-i Tudorel? Unde!

MOȘ COSTICĂ (*i se alătură*): Asta întreb și eu, să știi mata!

ACTRIȚA: Mai întrebii? Iago nenorocit! (*teatrală*) Atunci am să vă spun adevărul, crudul adevăr care vă demască pe amîndoi: E la critică! (*izbucnește, tragic, să jelească*) Azi e o zi de doliu pentru

teatre. Ați omorît în Tudorel vedeta care se năștea! (*hohotește, teatral*) Îi văzusem deja steaua, mîndra lui stea pe cerul teatrului! Dar l-ați omorît. E mort... e mort!... (*hohotește cu disperare*)

(*Apare ca o furtună Criticul. Se repede la Tudor Neamțu și la Moș Costică acuzator, fără să observe pe Actriță*).

CRITICUL: N-am să vă spun bonjour, citoyens! N-am să vă spun bonjour și n-am să vă dau mîna! (*patetic*) Vestalelor, plîngeți în veșnicia Romei antice mișelia de a fi corupt un artist care se anunță desăvîrșit. Pentru asemenea ticăloșie în Grecia lui Perikles se plătea cu capul. Iar Zeus însuși i-ar fi izgonit pe netrebnci din Olimp!

TUDOR NEAMȚU: Netrebnci? Ticăloșie? Dar cu ce v-am supărat?

CRITICUL (*afectat*): Supărat? Cred că glumești cînd pui asemenea întrebări. Supărarea e o stare trecătoare. Eu vreau să-ți spun, domnul meu, că niciodată n-am să mai trec pragul acesta și te anunț că nici un critic n-are să mai se documenteze în podgoria dumitale (*aruncă anatema*) Proscris! Acesta este verdictul: pro-scris!

MOȘ COSTICĂ (*nelămurit*): Ce-o fi scris, păcatele lui?

CRITICUL: Păcatele lui, ai dreptate, citoyen, sînt la fel de mari cu ale dumitale. L-ați corupt pe tînărul geniu și l-ați împiedicat să se înscrie pentru examen (*către Actriță*) Colega, n-am să-ți mai spun „colega”. Este infamant ce-ai pus la cale doar din nebunia de-al face pe acel tînăr (*pronunță cu dispreț*) „actor”! Din nebunia unui orgoliu nemăsurat.

ACTRIȚA: Orgoliu? Infamant? Infamant e faptul că nu am făcut totul ca Tudorel să dea la teatru!

CRITICUL: Cum? Nu înțeleg.

ACTRIȚA: Nici eu. Și totuși n-a dat la teatru. Am verificat și la înscriși și la admiși. Tudorel nu e și nu e.

CRITICUL (*mai concesiv*): Mă rog, ar fi avut o scuză: tinerețea (*E destul de insinuant*) Dar așa? La teatru nu, la Belle Arte, nu. Așadar (*către gazde*) toată lucrătura ați făcut-o cu cine mă așteptam mai puțin.

(*Intră Cîntărețul furios*)

CÎNTĂREȚUL (*enervat*): „Și-am venit la voi la șură, Ana Lugojana!...”

ACTRIȚA (*cu ură*): Blestematele! Iago!

CRITICUL: Lucreția Borgia a criticii!

ACTRIȚA: Călăul teatrului!

CRITICUL: Asasin!

CÎNTĂREȚUL (*furios*): Voi mă acuzați? Vă găsesc aici, complotînd cu acești inconștienți nefericiți care-și aruncă copilul pe mîna unor aventurieri?... Care din voi l-a luat? Care a cîștigat? Care e ticălosul care l-a momit pe Tudorel?

ACTRIȚA (*acuzatoare*): Dumneata!

CRITICUL (*sentențios*): Dumneata!

CÎNTĂREȚUL (*nu înțelege*): Eu? Eu aș fi vrut să dea la Conservator.

ACTRIȚA: Exact!

CÎNTĂREȚUL: Și Tudorel, suflet candriu de papugiu... N-a dat la Conservator (*cîntă*)

ACTRIȚA: Cum așa?

CRITICUL: Nu se poate!

CÎNTĂREȚUL: Ba se poate! Din nenorocire, se poate!

TUDOR NEAMȚU (*care urmărește duelul țipă brusc*): Unde-i Tudorel? Unde mi-e Tudorel, dacă nu e la niciunul?

MOȘ COSTICĂ (*îngîndurat*): Se-ncurcă treaba, bre! (*Încearcă, moale, o propunere de destindere*) Nu vreți mai bine să vă torn olecuță de vin?

ACTRIȚA (*patetic*): Vin?! Vin spui?! Eu cupa de otravă o beau pînă la fund! Romeo este mort!

MOȘ COSTICĂ (*superstițios*): Bate-n lemn, domniță, să nu s-abată spre noi necazul!

TUDOR NEAMȚU (*e de-a dreptul disperat*): Copilașul meu! Nu mai vreau nimic. Vreau copilașul meu!

MOȘ COSTICĂ (*ii ține, convins, izonul*): Băiețelul meu! (*Din acest moment vor jeli ca bocitoarele de profesie*)

CRITICUL: Să respectăm durerea acestui onorat pater familial și a onestului său colaborator și să recunoaștem, văzându-le durerea, că i-am învinuit pe nedrept.

TUDOR NEAMȚU (*bocește*): Tudorel! Tudorel! Cum erai tu mititel...

MOȘ COSTICĂ (*bocește*): Tudorel! Tudorel! Cum te purta moșu' tu în cîrcă la vie pînă mă durè spinarea...

ACTRIȚA (*teatrală, plină de compasiune*): O, ce durere! Acest brav oștean al lui Ștefan cel Mare și acest erou al B.B.-ului și Da-da-ului național. Sîntem alături de voi la groaznica încercare.

TUDOR NEAMȚU (*bocește*): Tudorel! Tudorel! Și biata maică-ta care nu știe nimica... Ar muri pe loc... maică-ta, Tudorele, Tudorele!

MOȘ COSTICĂ (*bocește*): Tudorel! Băiețel! Și baba mē care te alinta cu semințe de dovleac și plăcintele poale-n brîu... Cum o să-i spun eu ei, săraca, baba mē?...

CÎNTĂREȚUL: Ah, o lacrimă pentru aceste firi simțitoare. (*cîntă*) „Cînd sărmanul tatăl meu...”

TUDOR NEAMȚU

MOȘ COSTICĂ: Tudorel! Tudorel!: Unde ești tu Tudorel! (*Tudorel, care apăruse de un timp, face încercări timide, speriate, de-a se arăta, răspunde chemărilor: „Aici!” (Nu-l aude nimeni)*)

ACTRIȚA

CRITICUL

CÎNTĂREȚUL: Tudorel! Tudorel!

TUDOR NEAMȚU

MOȘ COSTICĂ: Tudorel! Tudorel! Unde ești, tu, Tudorel! Tudorel (*tot timid, vrea să curme jalea la care asistă*): Aici! Sînt aici!

(*Toți se opresc încremeniți de parcă aud glasul unei stafii; cînd îl zăresc, reacția de stupoare e și mai mare*)

TUDOR NEAMȚU (*își revine, și, cu un strigăt aproape neomenesc*): Tudorel! (*Se repede către Tudorel, pe care acest elan îl sperie și, în consecință, o ia la fugă spre culise*)

ACTRIȚA (*emoționată*): Oh, Tudorel!

CÎNTĂREȚUL: În sfârșit! Un final luminos, ca-n operată!

CRITICUL: O, zei, ați săvîrșit minunea!

TUDOR NEAMȚU (*revine trăgîndu-l pe Tudorel de mînă. Îl pipăie, nevenindu-și a crede ochilor, îl sărută*): Ești întreg? Ești teafăr? Ești adevărat?

MOȘ COSTICĂ (*emoționat*): Măi, flăcău, ia' vină la moșu' tu. (*Îl îmbrățișează*) Murea, moșu' tu Costică de grija ta.

ACTRIȚA (*anchetează cu fantezie*): Tudorel, spune cum a fost.

CÎNTĂREȚUL: De ce n-ai dat examenul?

CRITICUL: Unde ai fost, totuși, tinere, în loc să dai admiterea?

TUDOREL (*asaltat, intimidat, înfricoșat, mărturisește*): Admiterea... am dat-o!

TOȚI (*stupoare*): Cum? Ce? Unde? Cînd? Nu se poate!

ACTRIȚA: Absolut exclus! Am controlat toate listele!

CÎNTĂREȚUL: Am examinat toate numele!

CRITICUL: Am verificat toți admișii și toți respinșii.

TUDOREL (*timid*): N-am dat la teatru... n-am dat la Conservator... n-am dat la Critică...

TUDOR NEAMȚU (*sincer dar perplex*): Nu mai înțeleg nimic!

TUDOREL (*rugător*): Vă rog frumos pe toți, vă rog din suflet să mă iertați. Eu... (*iși face curaj*) am dat examen la Viticultură.

TOȚI: Ceeee???

TUDOR NEAMȚU (*nu înțelege*): Ce-ai făcut?

TUDOREL (*parcă cerîndu-și scuze*): Am intrat. Primul.

ACTRIȚA (*depășită*): Nu se poate!

TUDOREL (*la fel*): Am intrat cu 10!

TUDOR NEAMȚU (*abia articulează*): Cum așa?!

TUDOREL (*se explică*): „Te rog să ne scuzi, băiete, măi băiete, dar mai mult de 10 nu ți-am putut da. Nu ne-a permis regulamentul”. Așa mi-a spus președintele comisiei de admitere după ce s-au pus listele.

TUDOR NEAMȚU (*depășind momentul de perplexitate, izbucnește*): Bravo, băiete! Măi, Tudorel, știam eu că n-o să ne faci de rîs! (*mîndru*) trebuia să semene cu taică-său. Oh! să vină maică-sa, să vadă ce fecior i-am făcut! (*cu entuziasm nereținut*): Prieteni, domnilor artiști! Tovarăși! Să sărbătorim (*Îl ia în brațe, îl sărută, se învîrte cu el, strigă*): Sînt fericit!

ACTRIȚA (*înțepată, demnă, atinsă*): Totul, deci, a fost o imensă farsă. Asta aș mai putea trece cu vederea. În fond, ați jucat teatru. Și eu ar trebui să înțeleg asta prima. Dar că nu v-ați ridicat la înălțimea iluziilor mele – niciodată!

TUDOR NEAMȚU (*bucuros și împăciuitor*): Vai, dar n-am vrut să păcălim pe nimeni. Noi să jucăm teatru, domniță...? Eu am vrut artist, dar dacă a ieșit altceva...

ACTRIȚA (*e neconsolată și nemiloasă*): Nimic!

TUDOREL (*emoționat, fericit dar copleșit de amintirea lecțiilor de actorie*): Vă mulțumesc pentru acele ore. Au fost minunate. Dar eu... eu nu ajungeam ca dumneavoastră niciodată! N-am vrut să vă supăr, dar eu... eu niciodată n-am simțit așa cum simțiți dumneavoastră ideea de teatru. Rămîn spectatorul dumneavoastră cel mai fidel. Ca spectator, am, pot spune, calificare... Încă o dată, iertare că v-am dezamăgit!

ACTRIȚA (*neînduplecată, nu se înmoaie la nici o rugămintă*):
Ultimul meu cuvânt! (*Iese mîndră, teatrală, neînduplecată.*)

CÎNTĂREȚUL (*jignit de moarte*): „Figaro-n jos, Figaro-n sus”

TODOREL (*nu știe ce să mai facă*): Îmi pare rău! Ce să fac?
Pentru cîntec trebuie har, trebuie ceva... (*își caută cuvintele, din respect pentru cîntăreț*) ceva... (*renunță*) nu știu ce, pe care eu, oricît m-aș strădui, n-aș putea avea. Cînt și eu la chitară, am casete cu toate formațiile. Vă admir... dar nu pot schimba nimic.

TUDOR NEAMȚU (*îi sare în ajutor*): Băiatul n-are nici o vină. Credeți-l și credeți-ne. N-are vină că n-are chemare...

CÎNTĂREȚUL (*impenetrabil, îl întrerupe cu un gest*): N-am cuvinte să vă salut, domnilor... (*iese mîndru, rănit în mîndria lui de cîntăreț*) „Și-am venit la voi la șură...”

CRITICUL (*din ce în ce mai distant, mai rece*): Nu voi sînteți vinovați, ci statura voastră. Prea mici pentru iluzii atît de amari...

TODOREL (*cald, patetic*): Maestre! Stimat! Sînteți un om unic! Știți atîtea. Înțelegeți-mă și pe mine. N-am putut! (*din ce în ce mai patetic*) N-am putut. Eu am zis cum ați zis dumneavoastră, dar dacă n-a ieșit...

CRITICUL (*neînduplecat*): Vă plîng și vă părăsesc. Definitiv! (*Iese maiestos, plin de superioritate, regroupîndu-se cu Actrița și Cîntărețul*)

TUDOR NEAMȚU (*consternat pentru o clipă, încearcă să-i rețină, alergînd după cei trei*): Maestre! Domniță! Stimat! Vai de mine!... De ce vă supărați? Eu am vrut să-l fac artist, cum ați zis dumneavoastră... Zău că nu l-am învățat să dea la viticultură. Dar ce, copiii ascultă? Și tata mă voia profesor!... Nu l-am sfătuit să dea la viticultură, dar m-am bucurat că a reușit! Dacă lui i-a plăcut acolo, înseamnă c-o să facă o treabă ca lumea! Și fără dragoste, în meserie, nu se poate. Parcă eu n-am văzut la dumneavoastră! La dumneavoastră, în afară de artă, nimic nu mai contează. Domnilor! Domniță! Fiți înțelegători, știu că v-am dezamăgit dar n-am făcut-o cu rea voință. Decît un actor prost mai bine un viticultor de mîna-ntîia. Să zică și Moș Costică! (*n-are, din nici o parte, nici un răspuns*)... Îmi pare rău (*E o clipă trist. Apoi, își amintește de succes*). Îmi pare bine. (*Către băiat, care a rămas deoparte, încurcat*) Bravo, Tudorel! Oricum, nu puteai să-i împaci pe toți trei. Deși, eu cu Moș Costică eram bucuroși oricum ai fi ales. Nu-i așa, Moș

Costică? Merită să sărbătorim. Ia, s-aducem un vin proaspăt. Din mai multe soiuri. Să punem grăărelul! Merităm și noi să ne bucurăm că Tudorel a făcut o asemenea ispravă (*bucuros*). O s-o facem lată, v-o spun eu, Tudor Neamțu!

(*Moș Costică iese fără un cuvânt. Cei doi rămân singuri și în acest moment de intimitate, Tudor Neamțu deschide brațele și-l primește pe Tudorel la pieptul lui; scenă plină de emoție*)

TUDOR NEAMȚU (*cu entuziasm*): Facem noi, tată, cea mai grozavă podgorie aici, pe dealurile lui Ștefan?

TUDOREL (*stăpînit de o emoție puternică*): Facem!

TUDOR NEAMȚU: Mă simt tare. M-am sculat ca din morți, pot să spun. A fugit boala. Zăceam ca lemnul. Doamne, că prost poate fi omul. Eu te chinuiam cu meditațiile artistice.

TUDOREL (*surîzînd unei amintiri*): Și eu toceam biologia toată noaptea cu lanterna, sub plapumă, speriat să nu mă descoperi.

TUDOR NEAMȚU (*rezonabil*): Dar știi că și dacă ieșeau artist, eram foarte mîndru... Ei, acum asta este: facem un chef să se ducă vestea. Între noi, artiștii viticultori! (*Apare Moș Costică*) Moș Costică, bucură-te de băiat! Și dacă o să fie un viticultor bun, o să-l ierte și artiștii și-o să vină și la el în documentare. (*il observă*) Dar ce ai? Unde-i Cotnariul? Băbeasca? (*Îl privește cu îngrijorare*)

MOȘ COSTICĂ (*are sub braț un fel de bagaj*): Plec. Mi-am luat tot ce-i al meu! (*îi înaintează o hîrtie*). Îmi dau demisia. (*afectat*) Mă retrag.

TUDOR NEAMȚU (*are un șoc*): Zău că nu sînt beat. Dar parc-aș fi. Nu-nțeleg ce-s glumele astea. Hai la masă, Moș Costică.

MOȘ COSTICĂ (*solemn*): Nu voi mai sta niciodată la această masă.

TUDOR NEAMȚU (*exasperat*): De ce?

TUDOREL (*îngrijorat, respectuos*): Moș Costică, dacă te-am jignit cu ceva, iartă-mă.

MOȘ COSTICĂ (*înghețat, superior*): Aici iertare nu încap. Plec și plec definitiv (*teatral, imitînd ieșirea celorlalți*) Adio, sitoeni.

TUDOR NEAMȚU (*tot nu crede*): Stai, ce-i asta? Te rog frumos, îmi cer scuze dacă trebuie, dar lămurește-mă, omule, ce ai? Ce s-a întîmplat?

MOȘ COSTICĂ: „Ce s-a întîmplat, spui? Mă mir că mai aveți îndrăzneala de-a întreba... Trădarea nu se iartă. (*important*) Trădarea artei, niciodată. (*Către Tudorel*) Locul tău, băiete, era acolo,

între artiști. Trebuie (*imită*) să salvezi teatrul! Să cauți! Să înveți despre latini! Eu de ce-am păzit meditațiile cu artiști?! Degeaba!

TUDOR NEAMȚU (*îngăduitor, zîmbește*): Hai, Moș Costică, las-o și dumneata mai moale.

MOȘ COSTICĂ: Eu?! (*Citează, dramatic*) Eu cupa cu otravă voi bea pînă la fund. (*Bea dintr-o dată un pahar*).

TUDOREL (*timid*): Moș Costică...

MOȘ COSTICĂ (*il întrerupe cu un gest*): Romeo este mort! (*Își ia bagajul, își recompune atitudinea distantă și se îndreaptă pășind militărește spre ieșire*). Adio și n-am cuvinte! (*Rar, cu mîndrie*). Arta iaste un templu!

(*lese solemn spre adîncă perplexitate a celor doi.*)

Cortina

Pe melodia „Chevaliers de la table ronde...

S F Î R Ș I T

1987

DIN „DOSARUL UNEI PREMIERE” octombrie 1988

Premiera piesei „Profesor de ...admitere” de Mariana Brăescu a constituit, în octombrie 1988, un moment special în dramaturgia românească, între altele și prin caracterul sărbătoresc al acestui debut. Produsă la Teatrul „Mihai Eminescu” din Botoșani, apariția în lumile rampei a fost prefațată de un „caiet de spectacol” cu totul neobișnuit pentru vremea aceea, arătând o susținere impresionantă pe care scriitori importanți, critici de teatru și dramaturgi o manifestau față de autoare. „Întâmpinarea autorului” într-o manieră festivă și, în multe cazuri, pătrunzătoare în analiză și concluzii, merită evocată fie și parțial, căci reprezintă nu doar gesturi de solidaritate intelectuală ci și un model de atitudine în „Republica literelor”, prea puțin înțeles în vremurile ce au urmat. Textele, diverse, care formează acest „dosar de premieră” datează din acea vreme și au fost publicate atunci, constituind, în același timp, și un interesant „document de epocă”.

MARIANA BRĂESCU:

„Am știut dintotdeauna că voi scrie teatru”

– **Liana Cojocaru:** *Și iată, Mariana Brăescu, te afli în fața debutului pe scena teatrului din Botoșani. Cu ce sentimente îl întâmpini?*

– **Mariana Brăescu:** *Cu ce amintiri! Teatrul „Mihai Eminescu” împlinește în această toamnă treizeci de ani în casă nouă. S-a întâmplat așa: cei mai tineri și mai avîntați ani ai teatrului botoșănean mi-au însoțit copilăria și adolescența. Acum, cînd îi evoc, trebuie să fac eforturi mari, mari de tot, să mă desprind de vraja aceea inconfundabilă care-mi stăruie în caseta cu cele mai scumpe amintiri. Aștept gongul inaugural și în urechi îmi sună ecoul lui de-atunci și văd cum scade în sală lumina, ca o apă, amuțind orice sunet, pentru ca să se dea maiestuos în lături, cortina. Și simt, ca și atunci, acea căldură izvorînd din plușul tandru al fotoliilor pînă la discul imens al tavanului, ca al patefonului cu braț nichelat pe care-l aveam atunci, acasă... și nu pot uita sărbătoarea care însoțea un spectacol și, îți amintești, nu?, la vremea copilăriei noastre la teatru lumea se îmbrăca festiv, cu adevărat festiv. Pe această scenă am văzut actori mari și piese cu lungă carieră. Pe această scenă, copil fiind, am cîntat, am recitat...*

– **Liana Cojocaru:** *Ai vrut să te faci actriță!*

– **Mariana Brăescu:** *Multă lume a crezut și mai crede încă. Nu, n-am vrut să mă fac actriță niciodată, ci balerină, dar în balet, ca și în muzică, aceasta se decide foarte de timpuriu. Dar am știut dintotdeauna că voi scrie*

teatru și am și scris, pe la 14-15 ani (dar ia-o, desigur, ca o preistorie) o piesă de teatru cu aventuri adolescente, după modelul aventurilor din „Tinăra gardă”, o lectură foarte la modă pe vremea aceea, despre care puțini dintre tinerii de azi au auzit. Frecventam un cerc de teatru pentru elevi de toate vîrstele; îl conducea un actor tînăr și cu mare succes aici, la Botoșani, Stelian Preda, acum directorul teatrului din Bacău. Și nici n-o să-ți vină să crezi cine sînt azi cei care îmi erau pe atunci și acolo, colegi: criticul literar Alexandru Dobrescu, regizorul Alexa Visarion, actorul Mihai Mălaimare, poeta Gabriela Negreanu, actorul Constantin Cojocaru...

– **Liana Cojocaru:** *Așadar, debutul pe scena Teatrului din Botoșani are o semnificație deosebită.*

– **Mariana Brăescu:** Absolut. Gîndește-te, în Botoșani sînt părinții, colegii mei de școală, profesorii, colegii din redacția primului ziar la care am lucrat. Iată explicația pentru care aici am propus piesele mele mai tîrziu decît altor teatre dar debutul s-a întîmplat să iasă altfel. Spun „s-a întîmplat”, dar pentru întîmplarea aceasta au pledat mulți și o să-mi dai voie să le mulțumesc tuturor, și în primul rînd, distinsei poete Lucia Olaru-Nenati, directoarea acestui teatru și animatoare a vieții scriitoricești de aici.

– **Liana Cojocaru:** *Interviurile care ți-au adus celebritatea în publicistică (seria „Confesiuni esențiale” și „Biografia unor opere de referință în viața autorilor”) impuneau prin vervă, incisivitate, inteligență, naturalețe. Ce legătură se poate stabili între interviuri și piesele tale?*

– **Mariana Brăescu:** Una foarte tranșantă: cînd n-am mai realizat interviuri, am început să scriu teatru. Desigur, au fost ochi care au văzut, citindu-mi piesele, însușiri care m-au ajutat să mă exprim în interviuri. E firesc, acestea țin doar de același autor. Din punct de vedere practic, interviul este un bun exercițiu pentru cîștigarea unei oralități absolut necesare în teatru și nu numai. Mi s-a întîmplat ca unii interlocutori să prefere întrebări scrise și să ofere răspunsuri scrise. N-au fost multe cazuri. Dar cele mai dragi interviuri au fost cele orale și nici nu știi ce stare de luptă și de fericire totdeauna este să-ți încolțești partenerul care, la rîndul său, caută să te încolțească. Totul este viu. Cu alte cuvinte, ca-n teatru. Dar înțeleg că m-ai întrebata ce dă gazetăria unui om care scrie teatru. Mult. Experiența socială, politică, umană, practică psihologică, situații inedite, un orizont complex de cunoaștere umană. Într-un cuvînt, viața cu toate ale ei. Desigur că asta nu e totul, de-abia de aici încolo începe creația. Dar asta-i cu totul altă poveste.

– **Liana Cojocaru:** *În ce fel te-a ajutat proza?*

– **Mariana Brăescu:** M-a încurcat, nu m-a ajutat. Pare paradoxal, dar așa e, și-am să-ți explic de ce. Scriam povestiri (cum se spune, cu un termen generic și de o mare indulgență – proze) scurte și foarte scurte și deși nu

eram nemulțumită de ele ca povestiri, mă întrebam cu neliniște dacă ele sînt cu adevărat literatură. Cred că dacă n-aș fi scris teatru nu ajungeam să-mi explic neliniștea. Ce se întîmpla? Aproape toate povestirile mele erau rezumatele unor piese de teatru încă nescrise dar povestite ca și cum ar fi. Să nu înțelegi prin aceasta că mă dezic de proză. Dimpotrivă. Un rezumat omologat ca gen literar e o performanță. Dar prozele mi-au animat teatrul. M-au încurcat, cum spuneam, dar mi-au creat și un portofoliu de subiecte.

– **Liana Cojocaru:** *Transcrierea în registrul dramatic este comodă?*

– **Mariana Brăescu:** Nici vorbă! Nimic mai dificil decît variațiuni pe aceeași temă, în registre diferite, în genuri literare diferite, cu dimensiuni diferite. „Profesor de admitere” este prima dintre piesele mele care a existat mai întîi prin rezumatul ei, o proză intitulată „Artă pentru artă”. Piesa are 70 de pagini, povestirea – 3. Și aici am să-ți spun ceva foarte interesant. Uitasem de această proză, scrisă de acum 5-6 ani. Am dat de ea zilele trecute și am citit-o cu surprindere și emoție. De ce? Proza este exact ca piesa numai că lipsește din ea personajul cu greutate al piesei: Moș Costache. Dacă proza nu-l impune, punctul lui de vedere lipsește. De aceea, ți-am spus, și creația mea: să observ cum fiecare gen se dezvoltă, conform regulilor sale, luându-și de la mine, ca autor, drepturile cu necesitate. Numai un copac crescut prin acoperișul casei unui straniu personaj (fapt autentic) m-a impresionat la fel, prin rigoarea necesității.

– **Liana Cojocaru:** *Ce este piesa aceasta „Profesor de admitere” care înseamnă debutul tău pe scenă?*

– **Mariana Brăescu:** Ce este piesa nu eu trebuie, desigur, să spun. Las surprizei elementele sale. Mărturisesc însă că am scris această piesă pentru maestrul Mihai Mereuță în semn de admirație pentru marele său talent și cu multă simpatie pentru timbrul său inconfundabil, care-mi amintește vorba blîndă, moldovenească a locurilor natale căci și Mihai Mereuță este botoșănean. N-am îndrăznit să i-o arăt pînă cînd oameni de teatru n-au recunoscut în personaj dedicația.

– **Liana Cojocaru:** *Cum aștepti premiera?*

– **Mariana Brăescu:** De regulă, spun că nu sînt emotivă, dar dacă aș spune că aștept seara premierei fără emoții aș exagera, desigur. La ora cînd discutăm (și pentru mine este o bună ocazie de a rememora începuturile mele ca dramaturg) nu am asistat încă la nici o repetiție, nu am avut nici o întrevedere cu regizorul (un profesionist, Eugen Traian Bordușan, în care am deplină încredere), n-am văzut încă afișul, într-un cuvînt m-am ținut la distanță. Piesa este textul unui autor dar spectacolul are un autor colectiv, un colectiv care face, printr-o magie, da, aproape o magie, să capete forme, contur și în cele din urmă viață ceea ce altfel rămîne literă, adică

literatură. Lor, acestor magicieni de aici din Nord românesc, care vor întruchipa o lume de gânduri și vor da viață unor personaje de pe hîrtie, le mulțumesc, cu gîndul la supremul nostru judecător: publicul spectator.

Interviu consemnat de Liana Cojocar, oct. 1988

GÎNDURI ÎNAINTE DE SPECTACOL

Mihai Mereuță:

**Moș Costică – O mare bucurie pe care
vreau s-o împărtășesc spectatorilor**

Am interpretat roluri foarte multe atît în teatru cît și în cinematografie, dar moș Costică, pe care l-am descoperit în piesa Mariane Brăescu „Profesor de ... admitere” este cel mai aproape de sufletul meu.

Personajul este foarte complex și de o mare frumusețe: are candoare, înțelepciune și tinerețe, spirit viu, măreție, tandrețe și tristețe, haz, ironie, autopersiflare, prospețime intelectuală, profunzime; el este cel mai „artist” dintre toți cei din piesă, și cere o mare finețe de înțelegere și interpretare.

Cu personajele pe care le joc se întîmplă așa: eu vin către ele și ele spre mine pînă cînd, pe la jumătatea drumului, ne întîlnim. Acesta însă, nu știu cum, a venit singur spre mine. „Moș Costică” este o mare bucurie care mi s-a făcut în vara aceasta și sper să-l urc curînd pe scenă spre a împărtăși bucuria mea cu spectatorii.

În avanpremieră

Eugen Traian Bordușanu: *Îi presimt o lungă carieră*

În acest spectacol semnez regia, scenografia și ilustrația muzicală.

Aceasta îmi dă posibilitatea să mă implic cu tot sufletul în realizarea lui. La mine, perioada de lucru este „exclusivistă”, nu mă pot gîndi la altceva; și cînd merg pe stradă, și cînd dau de mîncare la porumbei nu fac decît „să lucrez” spectacolul. Obligativitatea pe care mi-am luat-o este foarte mare: de a realiza un debut absolut, o premieră absolută. Semnificația sporște pentru că aceasta se întîmplă în cadrul decadelor culturii botoșănene și marchează deschiderea stagiunii teatrale la împlinirea a 30 de ani de teatru în casă nouă. Mă implic din tot sufletul, cu toate puterile mele și pentru alte motive. Cu „Mobilă și durere” am marcat al 50-lea spectacol de-al meu în cei 20 de ani de teatru. „Profesor de admitere”, comedia Mariane Brăescu, ar fi deci primul spectacol din cel de-al treilea deceniu de activitate din cariera mea. Am ales piesa (din alte patru pe care le puteam monta

în teatrul nostru) pentru că în primul rînd mi-au plăcut personajele. Entitățile pe care le reprezintă au noutate, puritate, efervescență spirituală. O bogăție care trebuie exploatată, îmbrăcată în foia de aur a spectacolului și oferită celor care se bucură de bucuria noastră. Dincolo de plăcerea de a implica personaje din lumea artei – ceea ce se întîmplă destul de rar și în literatura dramatică universală – consider că piesa „Profesor de ... admitere” tratează o problemă actuală care, chiar dacă nu este capitală, e recunoscută la toate mediile drept o preocupare generală: admiterea la facultate. Cînd am dat eu la teatru, părinții nici n-au știut că vreau să dau la teatru, ei au aflat din ziar că reușisem. Astăzi e cu totul altfel.

Debutul dramaturgic al scriitoarei Mariana Brăescu este dublat de debutul celor doi tineri actori, Marius Rogojinschi și Claudiu Romila, pentru care sper ca acest spectacol și aceste roluri să reprezinte ceva esențial în viitoarele cariere. Ceilalți interpreți sînt actori cu care lucrez de obicei și a căror reușită nu o pun la îndoială.

Simt încă de pe acum că acest spectacol va fi unul îndrăgît de public și-i presimt o lungă carieră.

Și mai cred că după premieră o să umblu pe stradă pînă la 4 dimineața, ca întotdeauna cînd îmi iese ceva bun.

„Rolul pe care-l interpretez”

* **Florita Rusu** (*Actrița*): În 13 ani de teatru, Actrița este al doisprezecelea rol. Cum o să fie Actrița ? Superbă ! Și sper să conving spectatorii că Tudorel merita să dea la teatru.

* **Marius Rogojinschi** (*Criticul*): Am absolvit anul acesta „Institutul de teatru”, clasa Olga Tudorache și Florin Zamfirescu. Am venit la Botoșani cu gânduri mari: se poate sau nu se poate ceea ce m-au învățat profesorii în Institut?! Încep cu Criticul ...

* **Claudiu Romila** (*Tudorel*): Sînt la primul rol primit în teatrul profesionist; am emoții. Aș vrea ca prin Tudorel să încurajez tinerii să-și îndeplinească cu îndrăzneală adevărata vocație.

* **Mihai Păunescu** (*inginerul Neamtu*): Comedia este un gen agreat de spectatori dar este și mai greu de făcut, de găsit măsura care este proporțională cu cantitatea de talent și hilar de bun-simț. O comedie în premieră absolută este, deci, un lucru foarte greu.

* **Valerian Răcilă** (*Cintărețul*): În viață îmi place blues-ul și nu opera. Dar în acest rol vreau să-i cuceresc pe toți, nu numai pe Tudorel, pentru muzică!

Doru Buzea (*Moș Costică*): Interpretez rolul principal. Moș Costică este „hîrtia de turnesol” a comediei Mariane Brăescu. În mîna mea stă, cum se spune, piesa și sper să stea bine.

OPINII DE CRITICI ȘI SCRITORI

Patru motive de bucurie

Sînt multe motive de satisfacție în această premieră botoșăneană. Mai întîi aș elogia inițiativa teatrului (inițiativă din ce în ce mai puțin asumată de teatre cu firmă mai sonoră) de a debuta un tînăr actor dramatic. Din varii motive, teatrele contează pe numele consacrate, căutate de public, uitînd misiunea lor culturală, din care derivă și obligația de a aduce în orizontul teatrului românesc noi condeie. Al doilea prilej de satisfacție este chiar această apariție a unui nou nume în „nomenclatorul” teatrului nostru contemporan. Fiecare nou venit se cuvine să fie întîmpinat cu pîine și sare și să fie salutat colegial, cu atît mai mult cu cît noi sosiri, pe scenă, în ultimii ani, au fost alarmant de puține. Al treilea motiv este acela că noul sosit este ... o femeie. Ea aduce, și va aduce în cîmpul teatrului nostru, propria sa sensibilitate feminină, sensibilitate pe care am dorit de multe ori s-o regăsim pe scenă. Al patrulea motiv de satisfacție (din punctul meu de vedere important) este acela că noul sosit are înclinații spre comedie. Sati-ra nu este „rea”, are ceva din îngăduința pe care spuneam că o aștept de la un condei feminin. Domină umorul. Accentul comic nu e pus pe situația comică, ci pe replica de haz, venită fie din inadaptare la realitate (Criticul), fie din pretenția de atotștiutor, capabil să dea sentințe de valoare și sfaturi absolute, dar modeste în fond (Actrița, Cîntărețul), fie din „traducerea” și „interpretarea” sensurilor unor cuvinte necunoscute (*Moș Costică*). În general, surprinde plăcut, pentru o piesă de debut, oralitatea aproape fără cusur a replicii, oralitate pe care unii o capătă foarte tîrziu sau deloc. Interesează în această piesă și efortul de a diferenția tipologic, și priceperea de a „răsuca” personajul, prezentîndu-l din unghi schimbat. (Vezi „contaminarea” lui *Moș Costică*).

Cine a debutat în teatru cu capodopera lui? Nimeni! Un debut se justifică dacă e sigur o promisiune. Această piesă, prin calitățile ei, este o carte de vizită pentru un autor dramatic, un comediodraf, poate. Pe Mariana Brăescu se cuvine s-o așteptăm cu interes în viitoare premiere. Pînă la ele, să ne amuzăm la această primă piesă și să ne bucurăm că, iată, un teatru a urcat-o în luminile rampei!

Tudor Popescu

Astă-seară, scena ne dezvăluie un nou dramaturg!

Majoritatea dramaturgilor noștri de azi au venit spre teatru după o practicare fructuoasă a altor genuri literare (proză, poezie, publicistică etc.), ceea ce dovedește că nu e deloc ușor să scrii teatru și mai ales că el necesită o anumită maturizare artistică. Așa s-a întâmplat cu Dumitru Radu Popescu sau Ion Băieșu, cu Marin Sorescu sau Fănuș Neagu, cu Mihnea Gheorghiu sau Ecaterina Oproiu etc. și, important de remarcat, nici unul din aceștia n-a fost străin de publicistică, de prezența acută în clipă. Mi se pare firesc să fie așa. Publicistica solicită în primul rînd spontaneitatea cuvîntului și concentrarea gîndului. Ori, nimic nu poate fi mai util decît acestea unui scriitor de teatru.

Dramaturgul din această seară, Mariana Brăescu, vine în teatru de asemenea din publicistică și din proză. Un drum norocos și promițător. Practica interviului a fost, fără îndoială, o excelentă ocazie pentru exercițiu și încă pînă astăzi ne amintim cum, prin 1982-1983, interviurile Mariane Brăescu, intitulate „Confesiuni esențiale”, propuneau săptămînal alte și alte dezbateri pe teme ale actualității stricte dar și ale condiției literaturii române în general. Într-un anumit sens, acele convorbiri aveau un anumit dramatism căci, la drept vorbind, un bun interviu este pe jumătate o bună piesă de teatru. Implantarea directă în actualitate, știința dialogului, a conducerii discuției, a gradării replicilor, a stimulării partenerului de dialog fac parte din tehnologia scrierii dramaturgice. Ori, tocmai aceste calități o recomandă cu prisosință pe Mariana Brăescu. Verbul nervos, replica acidulată, gîndul înaripat, venit să exprime idei actuale nu fără o undă discretă de sensibilitate feminină, fac din piesa „Profesor de admitere”, asupra căreia se ridică acum cortina, o pagină de literatură veritabilă capabilă a ne emoționa, a ne incita, a ne face fericți descoperind adevărul artei.

Dar piesa aceasta nu este nici prima și nici singura pe care a scris-o autoarea. Alte cîteva își așteaptă deja interpreții în cadrul altor cîteva teatre din țară. Experiența scriiturii se simte, atrăgîndu-ne atenția că nici o izbîndă nu se dobîndește fără de talent dar și fără de muncă asiduă, fără dăruire și pasiune, fără tenacitate și abnegație. Iată atu-urile cu care Mariana Brăescu intră pe poarta cea mare a teatrului. Să fim încrezători în steaua ei fericită.

Constantin Cubleșan

O vocație anticipată

După Lucia Demetrius, Maria Banuș, Sidonia Drăgușanu, Dina Cocea, Ecaterina Oproiu, dramaturgia feminină din țara noastră se va solidariza cu un nume nou: MARIANA BRĂESCU.

În anii începuturilor sale, S.L.A.S.T. -ul publica interviurile unei tinere gazetare înzestrată cu harul de a provoca un dialog firesc și incitant, cu observații și reflecții șocante, cu reacții și tensiuni credibile. Interviurile se citeau cu interes, dezvăluind, de fapt, vocația Marianeii Brăescu de a construi și conduce într-o manieră captivantă dialogul interlocutorului.

În același timp, i-am citit pagini de proză publicată în reviste, în construcția cărora era evidentă disponibilitatea pentru confesiune și dialog, convorbirea dintre personaje dovedindu-se fluentă și consistentă, în folosul ritmării acțiunii. *Aproape amintirea acelei nopți*, publicată în „Ateneu”, este edificatoare din acest punct de vedere!

Exercițiile de publicistică și proză anticipau vocația de dramaturg a Marianeii Brăescu, al cărei debut scenic ne va convinge că „*Profesorul de ... admitere*” va promova în lumea Thaliei un nume nou, căruia-i urăm bun venit, răbdare și stăruință!

George Genoiu

Un drum pe care nu-l va mai abandona

Teatrul zgîndăre, agață, ispitește. Dă furnicături în condei. În drum spre casă, cu programul de sală împăturit în buzunar, cu nevasta agățată de braț, te simți Caragiale după o comedie și Sofocle după un act suspinat, cu prelungire de cor antic. Cu colega mea de redacție Mariana Brăescu, bine știută ca reporterită, nu știu exact ce s-a petrecut. Cert e că, într-o zi, mi-a înmînat un dosar cu coli ce nu conțineau alinierea știută a reportajului. M-a somat să comit o părere. După o vreme am citit textul și, în loc să obosec, m-am pomenit furat de încîntări. Ei, drăcie, zic! Fata are replică, scenele se leagă, personajele – hître și nevrigoase – țes într-o ațărăie care le dă veridicitate și farmec. Puse cap la cap, am citit trei piese ale Marianeii Brăescu. Nu-i prima dată cînd îmi descopăr un coleg gazetar furat de apa literaturii. Se pare că pentru Mariana Brăescu vadul e format, malurile consolidate și mersul ei – curajos. E un drum pe care nu-l va mai abandona. Fie-i vîntul bun și publicul aproape, că restul contează mai puțin.

Lucian Avramescu

Debutul unui dramaturg uimitor de matur

Textul **Profesor de admitere** mi-a întrecut toate așteptările. Teatrul se scrie foarte greu și chiar la autorii formați se mai găsesc greșeli de tehnică dramatică. Mărturisesc că n-am mai pățit ca primul text pe care îl

primesc din partea unui autor să fie bun de reprezentare, cu foarte mici intervenții cosmetice. Și dacă subiectul nu e din cale afară de pretențios și de original, tratarea vădește personalitate, siguranță tehnică impresionantă, un simț deosebit al replicii.

Aș zice că subiectul se poate rezuma la eterna poveste a aspirației și a vocației, și că antrenează subteme, și ele destul de comune – *tradiția* (în cazul acesta tradiția de familie – tatăl este viticultor, fiul îl va urma) pusă față în față cu *noul*. Criticul de artă, Cîntărețul și Actrița, veniți „la documentare” la crama de la podgoria lui Tudor Neamțu, vor, fiecare în parte, să-l cucerească pe Tudorel – fiul inginerului – pentru profesia lor și se oferă să-l pregătească pentru examenul de admitere.

Mai receptiv decît Tudorel se arată Moș Costică, un personaj pitoresc, probabil cel mai izbutit din text, care își schimbă, pe parcurs, comportamentul și mentalitatea. Tînărul va face cum îl duce mintea și sufletul: va reuși la facultatea de viticultură, hotărînd în favoarea tradiției. Maeștrii lui vor părăsi ferma ofuscați. Și dacă primul final era destul de previzibil, cel de-al doilea surprinde și face bine piesei. Cel care se supără cel mai tare pe Tudorel este Moș Costică, în fața căruia începe să se deschidă „universalul” de care, cum zice cu emfază, „poporul este ținut departe”.

Savuroasă este scena în care Actrița repetă cu Tudorel o secvență din „O noapte furtunoasă”, faimoasa intrare a lui Rică la Veta, în mersul căreia se amestecă, luînd lucrurile la modul propriu, Moș Costică. Actrița îi spune, la terminarea scenei, mulțumindu-i lui Moș Costică pentru amestecul lui: „Moș Costică, ești o poezie! Am jucat în trei!”. Scena are mai mult haz în felul acesta decît în original ! Adevărat.

Val Condurache

*„Profesor de ... admitere” a constituit, la vremea aceea, un debut de răsunet. De altfel, rareori se mai întîmplase ca un dramaturg să fie întîmpinat de atîtea nume importante ale literaturii și scenei românești. Și comentariile ce i s-au dedicat, sub forma a numeroase cronici de spectacol, semnate, între alții, de Val Condurache, Miruna Ionescu, Margareta Bărbuță, Liana Cojocar, Octavian Treistar au confirmat însușirile autoarei și valoarea unei piese care, după mai bine de un deceniu și jumătate, și-a păstrat inalterate calitățile de început. Piesa, citită azi, confirmă în mod strălucitor aprecierile inițiale și caracterul ei **inactual**, adică peren.*